

เอกสารประกอบการอบรม

“ผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ”

กลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา
กลุ่มงานโรงเรียนสามัญศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการการรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นโดยได้ออกประกาศ คณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ และให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นต้นไป โดยสาระของประกาศคือ คนพิการที่จะได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาต้องได้รับการคัดกรองตามแบบที่กำหนด ซึ่งผู้ดำเนินการคัดกรองต้องได้รับการอบรมวิธีการใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษาอย่างถูกต้องก่อนปฏิบัติหน้าที่

ดังนั้น เพื่อให้นักเรียนที่สถานศึกษารับรองว่าเป็นคนพิการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา ได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาอย่างครอบคลุมและทั่วถึง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงจัดให้มีการอบรมวิทยากรแกนนำ “ผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา” ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้แบบคัดกรองตามที่แนบท้ายประกาศดังกล่าวและหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารประกอบการอบรมฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กระทรวงศึกษาธิการ

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำนำ

สารบัญ

เอกสารประกอบการจัดการอบรม

หน่วยที่ ๑	สิทธิคนพิการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๑
หน่วยที่ ๒	ประเภทคนพิการทางการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒	๑๒
หน่วยที่ ๓	การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศ คณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ การรับรองบุคคลของสถานศึกษา ว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖	๑๖
๓.๑	บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น	๑๘
๓.๒	บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	๒๓
๓.๓	บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	๒๘
๓.๔	บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ	๓๗
๓.๕	บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้	๔๓
๓.๖	บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา	๖๒
๓.๗	บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์	๖๗
๓.๘	บุคคลออทิสติก	๗๔
หน่วยที่ ๔	เทคนิคการให้คำปรึกษาและการประสานกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง	๗๙
หน่วยที่ ๕	การวางแผนการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภท	๘๒

ภาคผนวก

แบบฟอร์มแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

กำหนดการ อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๑ สิทธิคนพิการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการเพื่อให้รู้เกี่ยวกับสิทธิ และโอกาสทางการศึกษาของคนพิการตามกฎหมาย มีข้อบ่งชี้ ดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐
๒. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓
๓. พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖
๔. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖
๕. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๒
๖. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒
๗. นโยบายและจุดเน้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๘. ประกาศคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา เรื่อง กำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการ การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

มีประเด็นสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

เจตนารมณ์

ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ การเลือกปฏิบัติจะกระทำไม่ได้

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๕ ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วยบทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามวรรคสามสิทธิและเสรีภาพในการศึกษา

มาตรา ๔๙ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น

มาตรา ๕๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่ งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ

มาตรา ๕๑ เด็กและเยาวชน มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

มาตรา ๕๔ บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา ๘๐ ระบุว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้...

(๑) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชายเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้...

กฎหมายรัฐธรรมนูญนำไปสู่การออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับข้อต่างๆ

๒. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

เจตนารมณ์

ผู้พิการหรือทุพพลภาพย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยต้องจัดให้เป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยมีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

มาตรา ๑๐ ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่ผู้ปกครองหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ ตามมาตรา ๑๗ และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับ ตามความพร้อมของครอบครัว

มาตรา ๒๖ ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษาให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาส การเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๒๘ หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนา คุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

๓. พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.๒๕๕๑ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๖

เจตนารมณ์

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดให้คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการบริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นพิเศษตั้งแต่ แรกเกิดหรือพบความพิการ ดังนั้น เพื่อให้การบริการและการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการในด้านการศึกษา เป็นไปอย่างทั่วถึงทุกระบบและทุกระดับการศึกษา

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความต้องการ จำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรม ในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไปทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

“ผู้ปกครองคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุตร สามเษภรรยา ญาติ พี่น้องหรือบุคคลอื่น ใดที่รับผิดชอบหรือรับผิดชอบคนพิการ

“แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” หมายความว่า แผนซึ่งกำหนด แนวทางการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

“เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก” หมายความว่า เครื่องมือ อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์หรือบริการ ที่ใช้สำหรับคนพิการโดยเฉพาะ หรือที่มีการดัดแปลงหรือปรับใช้ให้ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ แต่ละบุคคล เพื่อเพิ่ม รักษา คงไว้ หรือพัฒนาความสามารถและศักยภาพที่จะเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสาร รวมถึงกิจกรรมอื่นใดในชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงชีวิตอิสระ

“ครูการศึกษาพิเศษ” หมายความว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไปและปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“การเรียนรู้ร่วม” หมายความว่า การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบรวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ

“สถานศึกษาเฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะทั้งในลักษณะอยู่ประจำไป - กลับและรับบริการที่บ้าน

“ศูนย์การศึกษาพิเศษ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ปกครองคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

มาตรา ๕ คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้

(๑) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

(๒) เลือกบริการทางการศึกษาสถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น

(๓) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

มาตรา ๖ ให้ครูการศึกษาพิเศษในทุกสังกัดมีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด ให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้การศึกษาต่อเนื่องและทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘ ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง

ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับ คนพิการ ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนรู้ร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความ พิการรวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่ จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใดให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียน การสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่ คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษา ให้ถือเป็นการเลือก ปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมายให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุน ผู้ปกครองคนพิการและ ประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับหรือบริการทางการศึกษาที่ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการเกี่ยวกับท้องถิ่น

มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อกำหนด ระเบียบหรือประกาศ แล้วแต่กรณี ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๙ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้ การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้การสนับสนุน ทรัพยากร องค์ความรู้และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๔. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ เจตนารมณ์

เพื่อให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุสภาพทางกายหรือสุขภาพ รวมทั้งให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ตลอดจนให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ ตามพระราชบัญญัติ

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนดตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ(ฉบับที่ ๒)พ.ศ.๒๕๕๕ “ข้อ ๓ ให้กำหนดประเภทความพิการดังนี้

- (๑) ความพิการทางการเห็น
- (๒) ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย
- (๓) ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย
- (๔) ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
- (๕) ความพิการทางสติปัญญา
- (๖) ความพิการทางการเรียนรู้
- (๗) ความพิการทางออทิสติก”

ให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเป็นผู้ตรวจวินิจฉัยและออกใบรับรองความพิการ เพื่อประกอบ คำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการ เว้นแต่นายทะเบียนเห็นว่าเป็นความพิการที่มองเห็นได้โดยประจักษ์ไม่ต้องให้มีการตรวจวินิจฉัยก็ได้

“การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น หรือดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการอื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ...

มาตรา ๑๕ การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการโครงการหรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการจะกระทำมิได้ การกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงการกระทำหรืองดเว้นกระทำการที่แม้จะมีได้มุ่งหมายให้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการโดยตรง แต่ผลของการกระทำนั้นทำให้คนพิการต้องเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับเพราะเหตุแห่งความพิการด้วยการเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผลทางวิชาการ จารีต ประเพณีหรือประโยชน์สาธารณะสนับสนุนให้กระทำได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี ไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่ผู้กระทำการนั้นจะต้องจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือเยียวยา หรือรักษาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์แก่คนพิการตามความจำเป็นเท่าที่จะกระทำได้

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการได้รับสิทธิตามมาตรา ๒๐ คนพิการอาจยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการต่อนายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด ณ สำนักงานทะเบียนกลาง สำนักงานทะเบียนจังหวัด หรือสถานที่อื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดกรณีที่คนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือคนไร้ความสามารถหรือในกรณีที่คนพิการมีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถไปยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาลหรือ

ผู้ปกครองคนพิการ แล้วแต่กรณี จะยื่นคำขอแทนก็ได้ แต่ต้องนำหลักฐานว่าเป็นคนพิการไปแสดงต่อนายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด แล้วแต่กรณีด้วยการยื่นคำขอมิบัตรประจำตัวคนพิการและการออกบัตร การกำหนดสิทธิหรือการเปลี่ยนแปลงสิทธิ การขอสละสิทธิของคนพิการ และอายุบัตรประจำตัวคนพิการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ (บัตรประจำตัวคนพิการมีอายุ 8 ปี)

มาตรา ๒๐ คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังต่อไปนี้ (๑) .....(๒) การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบโดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

๕. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๒

เจตนารมณ์

เพื่อให้คนพิการได้รับบริการทางการศึกษาโดยการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สำหรับคนพิการ ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบและกระบวนการในการจัดทำ

ข้อ ๓ คนพิการที่ประสงค์จะขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษา ขอยืมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษา และขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อและขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย
- (๒) มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
- (๓) ลงทะเบียนและเข้าศึกษาในสถานศึกษา

ข้อ ๔ กระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) จัดประเมินระดับความสามารถและความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- (๒) กำหนดเป้าหมายระยะยาว ๑ ปี เป้าหมายระยะสั้นหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

๖. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การให้ครูการศึกษาพิเศษ ครูและคณาจารย์ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒

เจตนารมณ์

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ครูการศึกษาพิเศษ ครูและคณาจารย์ เป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีความเสียสละ สมควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ครู” หมายความว่า บุคลากรซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา

“ครูการศึกษาพิเศษ” หมายความว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไปและปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในทุกระดับหรือหน่วยงานการศึกษาอื่นทั้งของรัฐและเอกชนที่มีคนพิการเข้าเรียนหรือที่พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

ข้อ ๔ ให้ครูการศึกษาพิเศษ ครูและคณาจารย์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้การศึกษาต่อเนื่อง และทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ดังต่อไปนี้

(๑) ได้รับการฝึกอบรมหรือพัฒนาให้มีทักษะเฉพาะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๒) ได้รับการพัฒนาศักยภาพตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพอย่างน้อยสามปีต่อครั้ง

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ได้รับการศึกษาต่อเนื่องทางด้านการศึกษาพิเศษหรือพัฒนาองค์ความรู้ทางการศึกษาพิเศษที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี

(๔) ส่งเสริมและพัฒนาด้านอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

ข้อ ๕ เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ การดำเนินการตามข้อ ๔ ให้มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) การฝึกอบรมหรือพัฒนาให้มีทักษะเฉพาะในการจัดการศึกษาตาม (๑) ของข้อ ๔ ต้องเป็นหลักสูตรกลางที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ตามความเหมาะสมและมีลักษณะเฉพาะเพื่อคนพิการแต่ละประเภทและสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำหลักสูตรกลางดังกล่าวไปใช้การฝึกอบรมหรือพัฒนานั้น ในการนี้ หากคณะกรรมการเห็นว่าสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใดได้กำหนดหลักสูตรขึ้นเองมีความเหมาะสม คณะกรรมการก็สามารถให้ความเห็นชอบและถือเป็นหลักสูตรที่ใช้ฝึกอบรมหรือพัฒนานั้นได้

(๒) การพัฒนาศักยภาพตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพตาม (๒) ของข้อ ๔ ต้องเป็นหลักสูตรซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการฝึกอบรมเป็นการเฉพาะ โดยหลักสูตรนั้นจะต้องมีลักษณะตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งโครงสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมที่ประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตลอดจนมีการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรนั้น

๗. นโยบายและจุดเน้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการศึกษาคนพิการ

เจตนารมณ์

นักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ นักเรียน ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และนักเรียนพิการในโรงเรียนร่วม ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าประสงค์ผลผลิต จุดมุ่งหมาย จุดเน้นการดำเนินงานกลยุทธ์ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

วิสัยทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย สู่มาตรฐานสากล พร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียนบนพื้นฐานของความเป็นไทย

พันธกิจ

พัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นไทยและห่างไกลยาเสพติด มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่คุณภาพ ระดับมาตรฐานสากลด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและกระจายอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์

๑. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

๒. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่อนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเสมอภาค

๓. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ
๔. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีความเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาลและเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล
๕. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนกลางลดบทบาทและกระจายอำนาจสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งบูรณาการการทำงานภายในสำนักต่างๆ
๖. เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรมีความปลอดภัยและมั่นคง

จุดมุ่งหมาย

เพื่อบ่งชี้วิสัยทัศน์ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดจุดมุ่งหมาย ๕ ประการ คือ

๑. การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากล
๒. การลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
๓. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีศักยภาพอย่างสูงด้าน การจัดการเรียนรู้
๔. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่อย่างเข้มแข็ง
๕. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนกลาง ลดบทบาทและกระจายอำนาจการบริหารจัดการ รวมทั้งบูรณาการการทำงาน

การลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

๑. ....

๒. ....

๓. นักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ นักเรียน ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และนักเรียนพิการ ในโรงเรียน เรียนร่วม ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีศักยภาพอย่างสูงด้านการจัดการเรียนรู้

โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนและครูให้ยึดมั่น ในจรรยาบรรณ มีศักยภาพสูง ด้านการจัดการเรียนรู้ ให้ประสบผลสำเร็จโดยเน้นการจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรจาก องค์กรต่างๆ เพื่อพัฒนาครูและผู้บริหารตามความต้องการจำเป็นในระหว่างวันหยุดหรือปิดภาคเรียน

ผลผลิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังคงผลิตเดิมจำนวน ๖ ผลผลิต ได้แก่

- ๑) ผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา
- ๒) ผู้จบการศึกษาภาคบังคับ
- ๓) ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย
- ๔) เด็กพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนา สมรรถภาพ
- ๕) เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๖) ผู้ที่มีความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาศักยภาพโดยมีหน่วยกำกับ ประสานส่งเสริมการจัดการศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน ๑๘๓ เขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน ๔๒ เขต และสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษซึ่งมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการศึกษา เพื่อให้ภารกิจดังกล่าวสามารถตอบสนองสภาพปัญหาและรองรับการขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงศึกษาธิการและ นโยบายรัฐบาล

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

ข้อ ๔. การกระจายโอกาสทางการศึกษา โดยคำนึงถึง การสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมแก่ประชาชนทุกกลุ่ม

๘. ประกาศคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา เรื่องกำหนด หลักเกณฑ์ และวิธีการ การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

เจตนารมณ์

เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิโอกาสทางการศึกษา ในสถานศึกษาตามสภาพความพิการและศักยภาพโดยเร็ว และให้มีโอกาสได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์เพื่อให้สามารถรับการศึกษาอย่างเหมาะสมต่อไป

ประกอบด้วย

- ประกาศคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการ การรับรองบุคคล ของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ
- แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา เอกสารแก้ไขแบบฯพฤติกรรมและอารมณ์
- หลักสูตรการอบรมผู้ดำเนินการคัดกรอง และเอกสารเพิ่มเติม

ใบงาน
หน่วยที่ ๑ สิทธิคนพิการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

๑. บอกชื่อกฎหมายที่ตราขึ้นมาเพื่อรองรับเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับคนพิการตามรัฐธรรมนูญ อย่างน้อย ๒ ชื่อ (๑๐ คะแนน)

.....

๒. บอกสิทธิของคนพิการทางการศึกษา ตามกฎหมายใดก็ได้ โดยบอกชื่อกฎหมายและยกตัวอย่างสิทธิตามกฎหมายนั้น (๒๐ คะแนน)

.....

๓. ชี้แจงบทบาทหน้าที่ของท่านและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในหน่วยงานของท่านตามกฎหมาย

๓.๑ ตัวท่าน (๑๐ คะแนน)

.....

๓.๒ ผู้เกี่ยวข้อง (๑๐ คะแนน)

.....

แบบสรุปลองค์ความรู้

หน่วยที่ ๑ สิทธิคนพิการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปลองค์ความรู้ หน่วยที่ ๑ ในลักษณะของการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Map) หรือแผนภูมิ
ตาราง ฯลฯ

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๒ ประเภทคนพิการทางการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓ และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกประกาศกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒”

ข้อ ๒ ประเภทของคนพิการ มีดังต่อไปนี้

- (๑) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น
- (๒) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- (๓) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- (๔) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ
- (๕) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
- (๖) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- (๗) บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์
- (๘) บุคคลออทิสติก
- (๙) บุคคลพิการซ้อน

ข้อ ๓ การพิจารณาบุคคลที่มีความบกพร่องเพื่อจัดประเภทของคนพิการ ให้มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภทดังนี้

(๑.๑) คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้สื่อสัมผัสและสื่อเสียงหากตรวจวัดความชัดของสายตาส่งดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๖๐ (๖/๖๐) หรือ ๒๐ ส่วน ๒๐๐ (๒๐/๒๐๐) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง

(๑.๒) คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หากวัดความชัดของสายตาส่งดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๑๘ (๖/๑๘) หรือ ๒๐ ส่วน ๗๐ (๒๐/๗๐)

(๒) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

(๒.๑) คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยิน ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน ๙๐ เดซิเบลขึ้นไป

(๒.๒) คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทางการได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า ๙๐ เดซิเบลลงมาถึง ๒๖ เดซิเบล

(๓) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตน (Functioning) ในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาดำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญร่วมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย ๒ ทักษะจาก ๑๐ ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้านทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำ ความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ ๑๘ ปี

(๔) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

(๔.๑) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์หรือขาดหายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหวความบกพร่องดังกล่าวอาจเกิดจากโรคทางระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูกการไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด อุบัติเหตุและโรคติดต่อ

(๔.๒) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรังหรือมีโรคประจำตัว ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ

(๕) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ

(๖) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องในการเปล่งเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคลที่มีความบกพร่อง ในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียนหรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่ของภาษา

(๗) บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ ได้แก่ บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจหรือสมองในส่วนของการรับรู้ อารมณ์หรือความคิด เช่น โรคจิตเภท โรคซึมเศร้า โรคสมองเสื่อม เป็นต้น

(๘) บุคคลออทิสติก ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วนซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรมหรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความผิดปกตินั้นค้นพบได้ก่อนอายุ ๓๐ เดือน

(๙) บุคคลพิการซ้อน ได้แก่ บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

จรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ใบงาน

หน่วยที่ ๒ ประเภทคนพิการทางการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ลักษณะเด่นของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน : เด็กหูตึง มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ท่านคิดว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญากับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ลักษณะเด่นของเด็กออทิสติกมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสรุปองค์ความรู้

หน่วยที่ ๒ ประเภทคนพิการทางการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปองค์ความรู้ หน่วยที่ ๒ โดยเขียนเป็นแผนที่ความคิด (Mind Map)

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

ลำดับ การพิจารณาใช้แบบคัดกรอง

๑. ครูสังเกตเห็นปัญหาของนักเรียนที่ควรได้รับการช่วยเหลือให้เข้าถึงการศึกษาเป็นพิเศษ
๒. นำเสนอผู้บริหาร เพื่อพิจารณาดำเนินการใช้แบบคัดกรอง
๓. ผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมายพิจารณา ว่าควรได้รับการคัดกรอง
๔. ขอความร่วมมือกับครูผู้ผ่านการอบรมการคัดกรองเพื่อดำเนินการคัดกรอง
๕. ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียน
๖. ขออนุญาตทำการคัดกรองจากผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองลงนามยินยอมให้คัดกรอง ในแบบคัดกรอง รวมทั้งยินดีให้สถานศึกษาจัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษเมื่อพบว่ามีความจำเป็นเป็นผู้ที่มีความบกพร่องตามแบบคัดกรอง
๗. เตรียมการคัดกรอง
๘. ดำเนินการคัดกรอง ควรมีผู้ดำเนินการคัดกรอง ๒ คน
๙. สรุปผลการคัดกรองตามเกณฑ์
๑๐. รายงานผลผู้บริหารและผู้ปกครองทราบผลการคัดกรอง
๑๑. - กรณีไม่พบความบกพร่อง ให้จัดการเรียนการสอนโดยหาสาเหตุอื่นๆ เพิ่มเติม
  - กรณีพบความบกพร่อง มีแนวโน้มเป็นคนพิการและผู้ปกครองยินยอมให้บริการจัดการศึกษาพิเศษ ควรส่งแพทย์ตรวจวินิจฉัยออกใบรับรองความพิการหรือใบรับรองแพทย์วินิจฉัยว่าเป็นคนพิการ
  - กรณีพบความบกพร่อง และผู้ปกครองไม่ยินยอมให้จัดการบริการทางการศึกษาพิเศษ สถานศึกษาควรพิจารณาร่วมกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางการจัดการศึกษาต่อไป
๑๒. เมื่อแพทย์วินิจฉัยและออกใบรับรอง สถานศึกษาต้องนำใบรับรองและข้อมูลจากการคัดกรองมาประกอบ การพิจารณาจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และติดตามผลการจัดการเรียนการสอนตามแผน
๑๓. กรณีใช้แบบคัดกรองมากกว่า ๑ ประเภทและพบว่ามีความบกพร่อง ๒ ประเภทขึ้นไป ให้สรุปเป็นบันทึกข้อความว่า มีความบกพร่องในลักษณะพิการซ้อน

การเตรียมการคัดกรอง

๑. แบบคัดกรอง เลือกใช้แบบคัดกรองให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาศึกษาทบทวนเนื้อหา
๒. เตรียมสื่อ อุปกรณ์ ได้แก่ หนังสือเรียน รูปภาพ แผ่นภาพสี แบบทดสอบ ฯลฯ
๓. การสอบถามหรือการสัมภาษณ์ ข้อมูล จากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่
  - ผู้ปกครอง - ครูประจำวิชา ครูประจำชั้น พยาบาลประจำโรงเรียน ข้อมูลสุขภาพ - เพื่อนนักเรียน
๔. การเตรียมสถานการณ์ เช่น ข้อคำถามให้แสดงพฤติกรรม คำสั่งให้ปฏิบัติ
๕. การเตรียมสถานที่ เป็นการกำหนดสถานที่เพื่อสังเกตพฤติกรรม

ตัวอย่างการคำนวณอายุ

	ปี	เดือน	วัน
วันที่ประเมิน ๑ มกราคม ๒๕๖๗	= ๒๕๖๗	๑	๑
ยืม ๑ เดือน มา ๓๐ วัน			๓๐
	๒๕๖๗	๐	๓๑
ยืม ๑ ปี มา ๑๒ เดือน	๒๕๖๖	๑๒	๓๑
	๒๕๖๖	๑๒	๓๑
วันเกิด ๒ มกราคม ๒๕๕๙	= ๒๕๕๙	๑	๒
อายุที่ได้	= ๗	๑๑	๒๙
การกรอกข้อมูล แบบ ๑	= ๗	๑๑	(๒๙) ใส่วงเล็บ
หรือ แบบ ๒	= ๗	๑๑	ไม่ใส่วัน
หรือ แบบ ๓	= ๘	-	พิเศษขึ้น
เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนสามารถเลือกกรอกได้ ๓ แบบ			

หน่วยย่อยที่ ๓.๑ การใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

เอกสารความรู้

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ความหมายของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภทดังนี้

(๑.๑) คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้สื่อสัมผัสและสื่อเสียง หากตรวจวัดความชัดของสายตาสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๖๐ (๖/๖๐) หรือ ๒๐ ส่วน ๒๐๐ (๒๐/๒๐๐) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง

(๑.๒) คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษร ตัวพิมพ์ ขยายใหญ่ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หากวัดความชัดของสายตาสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๑๘ (๖/๑๘) หรือ ๒๐ ส่วน ๗๐ (๒๐/๗๐)

(ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒)

แบบสรุปลงความรู้

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ

พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๑ การใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปลงความรู้ หน่วยย่อยที่ ๓.๑ ในลักษณะของการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Map) หรือ
แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ

ใบงาน : กรณีศึกษา

กิจกรรมที่ปฏิบัติ : ให้ท่านศึกษาพฤติกรรมของเด็กต่อไปนี้ แล้วคัดกรองเด็ก โดยเลือกใช้แบบคัดกรองที่ตรงกับ

พฤติกรรม พร้อมระบุว่า เด็กหญิงรำน่า สีดา มีความบกพร่องประเภทใด

เด็กหญิงรำน่า สีดา เกิดวันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่ามีเป็นเด็กที่ไม่ชอบสบตา ไม่ค่อยพูดและมักก้มศีรษะ มองสิ่งของ หนังสือ รูปภาพหรือนำเข้ามาดูใกล้ๆ ตา ขณะอ่านหนังสือมักจะอ่านซ้ำบรรทัดหรืออ่านข้ามบรรทัด มักใช้มือเพื่อสำรวจหาสิ่งของ ควบคู่กับการใช้สายตา หรีตา กระพริบตา ขยี้ตา กดตา เมื่อใช้สายตามากๆ มักมีอาการ ปวดตา คันตา บ่อยๆ มองเห็นสิ่งของเคลื่อนไหวไปมา

นอกจากนี้ในระหว่างเรียน ยังพบพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้ คือ บอกสีเดียวกับสีฟ้าว่าเป็นสีเดียวกัน หรือสีแดงกับสีส้มเป็นสีเดียวกัน เมื่อดูป้ายข้อความ รูปภาพ วัตถุสิ่งของต่างๆ ตามป้ายประกาศของโรงเรียนต้องเข้าไปดูใกล้ๆ ติดตา

.....

ประเมินครั้งที่ .....

แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ชื่อ - นามสกุล (ด.ช. / ด.ญ. / นาย / นางสาว).....
 วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ ..... ปี .....เดือน
 ระดับชั้น.....วัน เดือน ปี ที่ประเมิน.....

คำชี้แจง

๑. แบบคัดกรองฉบับนี้เป็นแบบคัดกรองเพื่อประโยชน์ในทางการจัดการศึกษาเท่านั้น
๒. วิเคราะห์ลักษณะ/พฤติกรรม ของเด็กซึ่งเป็นลักษณะหรือพฤติกรรม ที่เด็กแสดงออกบ่อยๆ โดยให้ทำเครื่องหมาย /ลงในช่อง “ ใช่ ” หรือ “ ไม่ใช่ ” ที่ตรงกับลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆ ของเด็ก
๓. ผู้ทำการคัดกรองเบื้องต้นต้องผ่านการอบรมวิธีการใช้และการประเมิน ตามแบบคัดกรองนี้และควรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด เช่น ผู้ปกครองหรือครู เพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้อง
๔. ผู้คัดกรองควรจะมีอย่างน้อย ๒ คนขึ้นไป

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๑	มักก้มศีรษะมองสิ่งของ หนังสือ รูปภาพหรือ นำเข้ามาดูใกล้ๆ ตา		
๒	เมื่อดูป้ายข้อความ รูปภาพ วัตถุสิ่งของต่างๆ ตามสาธารณะ ต้องเข้าไปดูใกล้ๆ		
๓	ขณะอ่านหนังสือ มักจะอ่านซ้ำบรรทัดเดิม หรืออ่านข้ามบรรทัด		
๔	มักใช้ประสาทสัมผัสส่วนอื่น เพื่อสำรวจ / หาสิ่งของ ควบคู่กับ การใช้สายตา		
๕	บอกรายละเอียดของภาพหรือสิ่งของไม่ได้		
๖	เดินด้วยความระมัดระวังกว่าปกติ เดินไม่คล่องตัว มักชนและสะดุดวัตถุ		
๗	หรีตา กระพริบตา ขี้ตา กดตา เมื่อใช้สายตาหลายๆ		
๘	เคลื่อนไหวศีรษะไปมา เพื่อหาจุดที่มองเห็นชัดที่สุด		
๙	มักมีอาการปวดศีรษะ ปวดตา ตาลาย คันตา มองเห็นสิ่งของเคลื่อนไหวไปมา		
๑๐	บอกความแตกต่างของสีที่ใกล้เคียงกัน หรือสีที่ไม่ตัดกันไม่ได้ เช่น สีเขียว กับสีฟ้า สีแดงกับสีส้ม		

เกณฑ์การพิจารณา

ถ้าตอบว่าใช่ ๕ ข้อขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นควรให้การช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของผู้เรียนและส่งต่อให้จักษุแพทย์ตรวจวินิจฉัยต่อไป

ผลการคัดกรอง

☐ พบความบกพร่อง

☐ ไม่พบความบกพร่อง

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ ..... ใบวุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

ลงชื่อ ..... ใบวุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

คำยินยอมของผู้ปกครอง

ข้าพเจ้า (นาย / นาง / นางสาว)..... เป็นผู้ปกครอง
ของ (ด.ช. / ด.ญ./ นาย / นางสาว)..... ☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม
ให้ดำเนินการคัดกรอง (ด.ช./ ด.ญ./ นาย / นางสาว).....
ตามแบบคัดกรองนี้ เมื่อพบว่ามีความเหมาะสมเป็นผู้ที่มีความบกพร่องตามแบบคัดกรองข้างต้น ☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี
ให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษต่อไป

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(.....)

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ
พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๒ การใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีบกพร่องทางการได้ยิน

เอกสารความรู้

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ความหมายของบุคคลที่มีบกพร่องทางการได้ยิน

หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

(๒.๑) คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยิน
ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน ๙๐ เดซิเบล ขึ้นไป

(๒.๒) คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทางการได้ยิน
โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า ๙๐ เดซิเบล ลงมาถึง
๒๖ เดซิเบล

(ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา
พ.ศ. ๒๕๕๒)

แบบสรุปองค์ความรู้

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ
พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๒ การใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปองค์ความรู้ หน่วยย่อยที่ ๓.๒ ในลักษณะของการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Map) หรือ
แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ

ใบงาน : กรณีศึกษา

กิจกรรมที่ปฏิบัติ : ให้ท่านศึกษาพฤติกรรมของเด็กต่อไปนี้ แล้วคัดกรองเด็ก โดยเลือกใช้แบบคัดกรองที่ตรงกับพฤติกรรม พร้อมระบุว่า เด็กชายบันลือ กว้างไกล มีความบกพร่องประเภทใด

เด็กชายบันลือ กว้างไกล เกิดวันที่ ๑๓ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ พบว่ามีพฤติกรรมส่งเสียงดังมากกว่าปกติในชีวิตประจำวัน เช่น การเดินลงส้นเท้า การรับประทานอาหารโดยซ้อนกระต๊อบจาน ไม่ตอบสนองหรือหันไปมองที่มาของเสียงซึ่งเกิดอยู่รอบๆ ห้อง ไม่หันศีรษะไปมองเมื่อมีคนเรียกชื่อทางข้างหลัง มักจะใช้ท่าทางในการสื่อความหมายกับผู้อื่น ไม่ใช่ภาษาพูด พูดตามหรือเลียนเสียงพูดไม่ได้ ตอบไม่ตรงคำถามหรือไม่ตอบคำถาม ในการสนทนาจะมองปากหรือจ้องหน้าจ้องตาผู้พูดตลอดเวลา ออกเสียงในระดับเดียวกันแต่ไม่เป็นคำ

ประเมินครั้งที่ .....

แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
(เนื่องจากไม่มีใบรับรองความพิการ/สมุดประจำตัวคนพิการ/ใบรับรองแพทย์)

ชื่อ-นามสกุล (ด.ช. / ด.ญ. / นาย / นางสาว).....

วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ ..... ปี .....เดือน

ระดับชั้น..... วัน เดือน ปี ที่ประเมิน.....

คำชี้แจง

๑. แบบคัดกรองฉบับนี้เป็นแบบคัดกรองเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาเท่านั้น
๒. วิเคราะห์ลักษณะ/พฤติกรรม ของเด็กซึ่งเป็นลักษณะหรือพฤติกรรม ที่เด็กแสดงออกบ่อยๆ โดยให้ทำเครื่องหมาย /ลงในช่อง “ ใช่ ” หรือ “ ไม่ใช่ ” ที่ตรงกับลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆ ของเด็ก
๓. ผู้ทำการคัดกรองเบื้องต้นต้องผ่านการอบรมวิธีการใช้ และการประเมิน ตามแบบคัดกรองนี้ และควรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด เช่น ผู้ปกครองหรือครู เพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้อง
๔. ผู้คัดกรองควรจะมีอย่างน้อย ๒ คนขึ้นไป

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๑	ไม่หันศีรษะหาเสียงเมื่อเรียกชื่อจากข้างหลัง		
๒	ไม่ตอบสนองหรือหันไปมองที่มาของเสียงซึ่งเกิดอยู่รอบๆ ห้อง		
๓	มักใช้ท่าทางในการสื่อความหมายกับผู้อื่นไม่ใช่ภาษาพูด		
๔	ออกเสียงในระดับเดียวกันแต่ไม่เป็นคำ		
๕	ในการสนทนาจะมองปากหรือจ้องหน้าจ้องตาผู้พูดตลอดเวลา		
๖	ตอบไม่ตรงคำถามหรือไม่ตอบคำถาม		
๗	พูดตามหรือเลียนเสียงพูดไม่ได้		
๘	เป็นหรือเคยเป็นโรคหูน้ำหนวก		
๙	การแสดงออกทางพฤติกรรมในชีวิตประจำวันที่ส่งเสียงดังมากกว่าปกติ เช่น การเดินลงส้นเท้า การรับประทานอาหารโดยช้อนกระทบจาน เป็นต้น		

เกณฑ์การพิจารณา

ถ้าตอบว่าใช่ ๓ ข้อ ขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรให้การช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของผู้เรียน และส่งต่อให้แพทย์ตรวจวินิจฉัยต่อไป

ผลการคัดกรอง☐ พบความบกพร่อง☐ ไม่พบความบกพร่อง

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ ..... ใบุติบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

ลงชื่อ ..... ใบุติบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

คำยินยอมของผู้ปกครอง

ข้าพเจ้า (นาย / นาง / นางสาว).....เป็นผู้ปกครองของ
(ด.ช. / ด.ญ./ นาย / นางสาว)..... ☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม
ให้ดำเนินการคัดกรอง (ด.ช./ ด.ญ./ นาย / น.ส.).....ตามแบบ
คัดกรองนี้ เมื่อพบว่ามีแนวโน้มเป็นผู้ที่มีความบกพร่องตามแบบคัดกรองข้างต้น ☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี
ให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษต่อไป

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(.....)

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ
พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๓ การใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เอกสารความรู้

บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

๑. ความหมายของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา

บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังนี้ ได้แก่บุคคลที่ข้อจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตน (Functioning) ในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาดำเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญ ร่วมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย ๒ ทักษะ จาก ๑๐ ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตในบ้าน ทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักควบคุมดูแลตนเอง การนำความรู้มาใช้ในการชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ ๑๘ ปี

๒. ลักษณะบุคคลที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา

๒.๑ ความสามารถทางสติปัญญาดำเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๒ ร่วมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย ๒ ทักษะ จาก ๑๐ ทักษะ ดังนี้

๒.๒.๑ ทักษะการสื่อสาร

- ๑) ใช้ภาษาไม่สมวัย
- ๒) ไม่เข้าใจคำสั่ง ไม่สามารถทำตามคำสั่งได้

๒.๒.๒ ทักษะการดูแลตนเอง

- ๑) ไม่สามารถหรือสามารถดูแลตัวเองในชีวิตประจำวันได้น้อย ในการรับประทานอาหารการอาบน้ำ/แปรงฟัน/การแต่งกาย
- ๒) ไม่สามารถทำความสะอาดหลังการขับถ่าย

๒.๒.๓ ทักษะการดำรงชีวิตภายในบ้าน

- ๑) ต้องกระตุ้นในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอยู่เสมอ
- ๒) ช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้ต่ำกว่าวัย

๒.๒.๔ ทักษะทางสังคม/การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

- ๑) ชอบเล่นกับเด็กที่มีอายุน้อยกว่า หรือไม่สามารถเล่นกับเพื่อนตามวัย
- ๒) เล่นเลียนแบบผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสมกับวัย

๒.๒.๕ ทักษะการรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน

- ๑) มีปัญหาด้านพฤติกรรมในการใช้สิ่งของสาธารณะประโยชน์ เช่น ขอบทำลายหรือใช้อย่างไม่ระมัดระวัง
- ๒) ไม่รู้จักวิธีการใช้ การจัดเก็บ และการดูแลรักษา ของส่วนรวม

๒.๒.๖ ทักษะการรู้จักดูแลควบคุมตนเอง

- ๑) เอาแต่ใจตนเอง มีอารมณ์โกรธ อุนเฉียวบ่อย ๆ
- ๒) ไม่สามารถควบคุมตนเองทำตามสิ่งที่ต้องทำ

๒.๒.๗ ทักษะการนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน

- ๑) ลืมง่าย/จำในสิ่งที่เรียนมาแล้วไม่ได้
- ๒) ไม่สามารถนำทักษะที่เรียนรู้ไปแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าได้

๒.๒.๘ ทักษะการทำงาน

- ๑) ช่วงความสนใจสั้น ไม่สามารถรับผิดชอบงานที่ต้องทำ
- ๒) ทำตามคำสั่งต่อเนื่อง ๒ คำสั่งขึ้นไปได้ยาก สับสนง่าย

๒.๒.๙ ทักษะการใช้เวลาว่าง

- ๑) สนใจสิ่งรอบตัวน้อย
- ๒) ใช้เวลาว่างแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

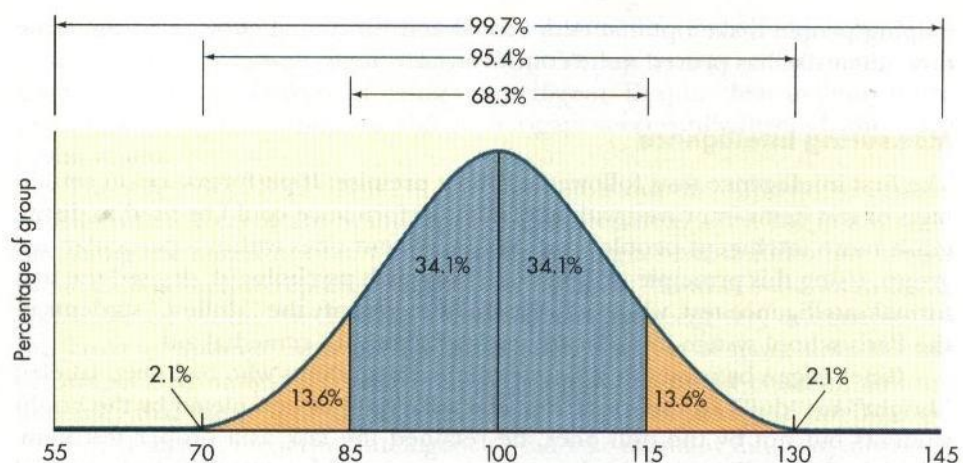
๒.๒.๑๐ ทักษะการรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย

- ๑) ดูแลสุขภาพตนเองได้น้อย เช่น ล้างมือไม่เป็น ไม่รู้จักรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์
- ๒) มีความระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยตนเองน้อย

๓. การจำแนกระดับเขาวนปัญญาของคนทั่วไป

ศ.นพ.จำลอง ดิษยวณิชและ ศ.ดร.พริ้มเพรา ดิษยวณิช ได้นำเสนอในเว็บไซต์ <http://www.chamlongclinic-psych.com/document/intelligence/> เกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญา (IQ) ดังนี้

การจำแนก IQ และแปลความหมายโดยใช้ลักษณะของโค้งปกติรูปทรงกระดิ่ง เพื่อการจำแนกแจกแจง (bell-shaped normal distribution curve)

จากรูป IQ. ๑๐๐ เป็นค่าของ IQ. ปกติของคนทั่วไปอยู่ที่กึ่งกลางของรูปทรงกระดิ่ง

David Wechsler ได้ทำการจำแนกเขาวนปัญญาคนทั่วไป ดังนี้

INTELLIGENCE CLASSIFICATIONS

IQ.	Classifications	% Included
๑๓๐ and +	Very Superior	๒.๒
๑๒๐ – ๑๒๙	Superior	๖.๗
๑๑๐ – ๑๑๙	Bright Normal	๑๖.๑
๙๐ – ๑๐๙	Average	๕๐.๐
๘๐ – ๘๙	Dull Normal	๑๖.๑
๗๐ – ๗๙	Borderline	๖.๗
๖๙ and -	Mental Defective	๒.๒

๔. ระดับความรุนแรงของภาวะบกพร่องทางสติปัญญา (กุลยา ก่อสุวรรณ. ๒๕๕๓ : ๖)

๔.๑ ความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย (Mild Intellectual Disability)

หมายถึง สติปัญญาระดับ ๕๐-๗๐

๔.๒ ความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยปานกลาง (Moderate Intellectual Disability)

หมายถึง สติปัญญาระดับ ๓๕-๔๙

๔.๓ ความบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรง (Severe Intellectual Disability)

หมายถึง สติปัญญาระดับ ๒๐-๓๔

๔.๔ ความบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรงมาก (Profound Intellectual Disability)

หมายถึง สติปัญญาต่ำกว่า ๒๐

ตารางจำแนกเชาวน์ปัญญา

ไอคิว	ระดับเชาวน์ปัญญา
๑๓๐ ขึ้นไป	อัจฉริยะ (Very Superior)
๑๒๐ - ๑๒๙	ฉลาดมาก (Superior)
๑๑๐ - ๑๑๙	ค่อนข้างฉลาด (Bright Normal)
๙๐ - ๑๐๙	ปานกลาง (Average)
๘๐ - ๘๙	ปัญญาทึบ (Dull Normal)
๗๐ - ๗๙	คาบเส้นปัญญาอ่อน (Borderline)
ต่ำกว่า ๗๐	ปัญญาอ่อน (Mental Retardation)
๕๐ - ๖๙	ปัญญาอ่อนระดับน้อย (Mild mental retardation)
๓๕ - ๔๙	ปัญญาในระดับปานกลาง (Moderate mental retardation)
๒๐ - ๓๔	ปัญญาอ่อนระดับรุนแรง (Severe mental retardation)
ต่ำกว่า ๒๐	ปัญญาอ่อนระดับรุนแรงมาก (Profound mental retardation)

เอกสารอ้างอิง

กุลยา ก่อสุวรรณ. (๒๕๕๓). การสอนเด็กที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อย. ศูนย์พัฒนาศักยภาพเด็ก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนพับลิชชิ่ง.
จำลอง ดิษยวณิชและพริ้มเพรา ดิษยวณิช. ค้นเมื่อ วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๖
จาก <http://www.chamlongclinic-psych.com/document/intelligence>

แบบสรุปองค์ความรู้

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ

พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยที่ ๓.๓ บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปองค์ความรู้ หน่วยย่อยที่ ๓.๓ ในลักษณะของการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Map) หรือ
แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ

ใบงาน : กรณีศึกษา

คำชี้แจง : ให้ท่านศึกษาพฤติกรรมของเด็กต่อไปนี้ แล้วคัดกรองเด็ก โดยเลือกใช้แบบคัดกรองที่ตรงกับพฤติกรรม

พร้อมระบุว่า เด็กชายอำพน คนนิยม มีความบกพร่องประเภทใด

เด็กชายอำพน คนนิยม เกิดวันที่ ๒๒ เดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๐ พบพฤติกรรมดังนี้ ใช้ภาษาไม่สมวัย ลืมง่าย/จำในสิ่งที่เรียนไม่ได้ เรียนรู้บทเรียนได้ช้าต้องเรียนซ้ำแล้วซ้ำอีก เช่น การคิดคำนวณ การเขียน เลียนแบบผู้อื่นโดยไม่ใช้ความคิดของตนเอง ไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ตอบสนองสิ่งต่างๆ ในลักษณะที่ไม่เหมาะสม มีปัญหาการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับสายตาขณะปฏิบัติกิจกรรม มีความสามารถในการเคลื่อนไหวช้ากว่าเด็กในวัยเดียวกัน ไม่พูดหรือพูดได้แต่ไม่ชัด ชอบทำอะไรซ้ำๆ ในลักษณะเดิมเลียนแบบผู้อื่นโดยไม่ใช้ความคิดของตนเอง นำทักษะที่เคยเรียนรู้แล้วนำไปใช้สถานการณ์อื่นได้น้อย มีอารมณ์โกรธ ฉุนเฉียวบ่อยๆ มักทำตามคำสั่งไม่ได้ จิตใจวอกแวกง่าย สรุปลความไม่ค่อยได้ เขียนประโยคไม่ถูกต้อง ชอบลอกเลียนแบบไม่ใช้ความคิดของตนเอง ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลตลอดเวลา ไม่สนใจสิ่งที่อยู่รอบตัว ไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน หรือสามารถดูแลตัวเองในชีวิตประจำวันได้น้อย ในการรับประทานอาหาร/การอาบน้ำ/การแปรงฟัน/การแต่งกายไม่สามารถทำความสะอาดหลังการขับถ่าย ต้องกระตุ้นในการปฏิบัติกิจวัตรอยู่เสมอ ช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้ต่ำกว่าวัย ชอบเล่นกับเด็กที่มีอายุน้อยกว่า หรือไม่สามารถเล่นกับเพื่อนตามวัย เล่นเลียนแบบผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสมกับวัย มีปัญหาด้านพฤติกรรมในการใช้สิ่งของสาธารณประโยชน์ เช่น ชอบทำลายหรือใช้อย่างไม่ระมัดระวัง ไม่รู้จักวิธีการใช้ การจัดเก็บและการดูแลรักษาของส่วนรวม เอาแต่ใจตนเอง มีอารมณ์โกรธ ฉุนเฉียวบ่อยๆ ไม่สามารถควบคุมตนเองทำตามสิ่งที่ต้องทำ ลืมง่าย/จำในสิ่งที่เรียนมาแล้วไม่ได้ ไม่สามารถนำทักษะที่เรียนรู้ไปแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ ดูแลสุขภาพตนเองได้น้อย เช่น ล้างมือไม่เป็น หรือไม่รู้จักรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์และมีความระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยตนเองน้อย

ประเมินครั้งที่.....

แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
(เนื่องจากไม่มีใบรับรองความพิการ/สมุดประจำตัวคนพิการ/ใบรับรองแพทย์)

ชื่อ - นามสกุล (ด.ช. / ด.ญ. / นาย / นางสาว).....

วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ ..... ปี .....เดือน

ระดับชั้น..... วัน เดือน ปี ที่ประเมิน.....

คำชี้แจง

๑. แบบคัดกรองฉบับนี้เป็นแบบคัดกรองเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาเท่านั้น
๒. วิเคราะห์ลักษณะ/พฤติกรรม ของเด็กซึ่งเป็นลักษณะหรือพฤติกรรม ที่เด็กแสดงออกบ่อยๆ โดยให้ทำเครื่องหมาย /ลงในช่อง “ ใช่ ” หรือ “ ไม่ใช่ ” ที่ตรงกับลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆ ของเด็ก
๓. ผู้ทำการคัดกรองเบื้องต้นต้องผ่านการอบรมวิธีการใช้ และการประเมิน ตามแบบคัดกรองนี้ และควรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด เช่น ผู้ปกครองหรือครู เพื่อให้เกิดความชัดเจนถูกต้อง
๔. ผู้คัดกรองควรจะมีอย่างน้อย ๒ คนขึ้นไป

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
	<u>ทักษะการสื่อสาร</u>		
๑	ใช้ภาษาไม่สมวัย		
๒	ไม่เข้าใจคำสั่ง ไม่สามารถทำตามคำสั่งได้		
	<u>ทักษะการดูแลตนเอง</u>		
๓	ไม่สามารถ หรือสามารถดูแลตัวเองในชีวิตประจำวันได้น้อย ในการรับประทานอาหาร/การอาบน้ำ/แปรงฟัน/การแต่งกาย		
๔	ไม่สามารถทำความสะอาดหลังการขับถ่าย		
	<u>ทักษะการดำรงชีวิตภายในบ้าน</u>		
๕	ต้องกระตุ้นในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอยู่เสมอ		
๖	ช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้ต่ำกว่าวัย		
	<u>ทักษะทางสังคม/การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น</u>		
๗	ชอบเล่นกับเด็กที่มีอายุน้อยกว่า หรือไม่สามารถเล่นกับเพื่อนตามวัย		
๘	เล่นเลียนแบบผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสมกับวัย		
	<u>ทักษะการรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน</u>		
๙	มีปัญหาด้านพฤติกรรมในการใช้สิ่งของสาธารณะประโยชน์ เช่น ชอบทำลายหรือใช้อย่างไม่ระมัดระวัง		
๑๐	ไม่รู้จักรับรู้การใช้ การจัดเก็บ และการดูแลรักษา ของส่วนรวม		
	<u>ทักษะการรู้จักดูแลควบคุมตนเอง</u>		
๑๑	เอาแต่ใจตนเอง มีอารมณ์โกรธ ฉุนเฉียวบ่อย ๆ		
๑๒	ไม่สามารถควบคุมตนเองทำตามสิ่งที่ต้องทำ		

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
	ทักษะการนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน		
๑๓	ลืมง่าย / จำในสิ่งที่เรียนมาแล้วไม่ได้		
๑๔	ไม่สามารถนำทักษะที่เรียนรู้ไปแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้		
	ทักษะการทำงาน		
๑๕	ช่วงความสนใจสั้น ไม่สามารถรับผิดชอบงานที่ต้องทำ		
๑๖	ทำตามคำสั่งต่อเนื่อง ๒ คำสั่งขึ้นไปได้ยาก สับสนง่าย		
	ทักษะการใช้เวลาว่าง		
๑๗	สนใจสิ่งรอบตัวน้อย		
๑๘	ใช้เวลาว่างแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม		
	ทักษะการรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย		
๑๙	ดูแลสุขภาพตนเองได้น้อย เช่น ล้างมือไม่เป็น หรือไม่รู้จักรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์		
๒๐	มีความระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยตนเองน้อย		

หมายเหตุ ทั้งนี้พฤติกรรมดังกล่าวต้องเทียบเคียงกับพัฒนาการของเด็กทั่วไป

เกณฑ์การพิจารณา

แต่ละทักษะถ้าพบว่ามีพฤติกรรม ใช่ ทั้ง ๒ ข้อ แสดงว่า ไม่ผ่าน ทักษะนั้นและหากพบว่าทักษะการปรับตัวไม่ผ่านตั้งแต่ ๒ ทักษะขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรให้การช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของผู้เรียน และส่งต่อให้แพทย์ตรวจวินิจฉัยต่อไป

ผลการคัดกรอง

☐ พบความบกพร่อง

☐ ไม่พบความบกพร่อง

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ ..... ใบุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

ลงชื่อ ..... ใบุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

คำยินยอมของผู้ปกครอง

ข้าพเจ้า(นาย / นาง / นางสาว)..... เป็นผู้ปกครอง
ของ (ด.ช. / ด.ญ./ นาย / นางสาว)..... ☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม
ให้ดำเนินการคัดกรอง (ด.ช./ ด.ญ./ นาย / น.ส.).....
ตามแบบคัดกรองนี้ เมื่อพบว่ามีความเหมาะสมเป็นคนที่มีความบกพร่องตามแบบคัดกรองข้างต้น ☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี
ให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษต่อไป

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(.....)

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ
พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ
การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖
หน่วยย่อยที่ ๓.๔ การใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ

เอกสารความรู้

บุคคลบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ

ความหมายของบุคคลบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ

บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้
(๔.๑) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์หรือขาด
หายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหว ความบกพร่องดังกล่าวอาจเกิดจากโรคทาง
ระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก การไม่สมประกอบ มาแต่กำเนิด อุบัติเหตุและโรคติดต่อ
(๔.๒) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรังหรือมีโรคประจำตัวซึ่ง
จำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับ
การศึกษาพิเศษ

(ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒)

แบบสรุปลงความรู้

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ

พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๔ การใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปลงความรู้ หน่วยย่อยที่ ๓.๔ ในลักษณะของการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Map) หรือ
แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ

ใบงาน : กรณีศึกษา

กิจกรรมที่ปฏิบัติ : ให้ท่านศึกษาพฤติกรรมของเด็กต่อไปนี้ แล้วคัดกรองเด็ก โดยเลือกใช้แบบคัดกรองที่ตรงกับ

พฤติกรรม พร้อมระบุว่า เด็กหญิงรติ มีตังค์ มีความบกพร่องประเภทใด

เด็กหญิงรติ มีตังค์ เกิดวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ มารดา ชื่อ นางพรประภา มีตังค์ เป็นผู้พาไปพบแพทย์ตามนัดหมายเพื่อตรวจรักษาอาการ ซึ่งพบว่า เด็กหญิงรติ มีตังค์ มีอวัยวะช่วงขาสั้น ยาว ไม่เท่ากัน แขน ขาลีบ ทำมีลักษณะผิดปกติ สามารถเดินไปไหนมาไหนได้ด้วยตนเอง แต่ไม่คล่องแคล่ว ไม่สามารถควบคุมกล้ามเนื้อให้เคลื่อนไหวเป็นจังหวะได้ เพราะอาการกระดูกและเกร็งเป็นบางครั้ง สามารถนั่ง ยืนทรงตัว เดินทรงตัวได้ด้วยตนเอง และ ยังพบว่ามีความเจ็บป่วยที่ต้องได้รับการรักษาเป็นระยะเวลานาน คือ เป็นโรคไขกระดูกฝ่อ

ประเมินครั้งที่.....

**แบบคัดกรองบุคคลที่มีบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ
(เนื่องจากไม่มีใบรับรองความพิการ/สมุดประจำตัวคนพิการ/ใบรับรองแพทย์)**

ชื่อ-นามสกุล (ด.ช. / ด.ญ. / นาย / นางสาว).....
 วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ ..... ปี .....เดือน
 ระดับชั้น..... วัน เดือน ปี ที่ประเมิน.....

คำชี้แจง

๑. แบบคัดกรองฉบับนี้เป็นแบบคัดกรองเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาเท่านั้น
๒. วิเคราะห์ลักษณะ/พฤติกรรม ของเด็กซึ่งเป็นลักษณะหรือพฤติกรรม ที่เด็กแสดงออกบ่อยๆ โดยให้ทำเครื่องหมาย /ลงในช่อง “ใช่ ” หรือ “ไม่ใช่ ” ที่ตรงกับลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆ ของเด็ก
๓. ผู้ทำการคัดกรองเบื้องต้นต้องผ่านการอบรมวิธีการใช้ และการประเมิน ตามแบบคัดกรองนี้ และควรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด เช่น ผู้ปกครองหรือครู เพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้อง
๔. ผู้คัดกรองควรจะมีอย่างน้อย ๒ คนขึ้นไป

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
ด้านร่างกาย			
๑	มือวัยวะไม่สมส่วน หรือแขน ขา ลีบ		
๒	มือวัยวะขาดหายไปและเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต		
๓	มีการผิดรูปของกระดูกและข้อ		
๔	มีลักษณะกล้ามเนื้อแขนขาเกร็ง		
๕	มีลักษณะกล้ามเนื้อแขนขาอ่อนแรง		
ด้านการเคลื่อนไหว			
๖	มีการเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ ทิศทางการเคลื่อนไหว และจังหวะการเคลื่อนไหว เช่น กระตุก เกร็ง		
๗	ไม่สามารถนั่งทรงตัวได้ด้วยตนเอง		
๘	ไม่สามารถลุกขึ้นยืนได้ด้วยตนเอง		
๙	ไม่สามารถยืนทรงตัวได้ด้วยตนเอง		
๑๐	ไม่สามารถเดินได้ด้วยตนเอง		

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
ด้านสุขภาพ			
๑๑	มีความเจ็บป่วยที่ต้องได้รับการรักษาเป็นระยะเวลานานและเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา เช่น		
	๑๑.๑ ประสบอุบัติเหตุ ผ่าตัด เป็นต้น		
	๑๑.๒ เป็นโรคเรื้อรังหรือมีภาวะผิดปกติของระบบต่างๆ ดังต่อไปนี้ ระบบโลหิต เช่น ภาวะเลือดออกง่ายหยุดยาก ธาลัสซีเมีย ไชกระดูกฝ่อ ระบบหัวใจและหลอดเลือด เช่น หัวใจพิการแต่กำเนิด โรคหัวใจรูมาติก ระบบไต เช่น โรคเนฟรติก โรคไตเรื้อรัง ระบบประสาท เช่น อัมพาต สมองพิการลมชัก ระบบหายใจ เช่น หอบหืด โรคปอด ระบบภูมิคุ้มกันและภูมิแพ้ เช่น ข้ออักเสบ – รูมาตอยด์, SLE (เอสแอล อี) ระบบต่อมไร้ท่อ เช่น โรคเบาหวาน แคระ หรือโตผิดปกติ ระบบผิวหนัง เช่น เด็กดักแด้ เป็นต้น		

เกณฑ์การพิจารณา

ด้านร่างกายและด้านการเคลื่อนไหว

ถ้าตอบว่าใช่ตั้งแต่ ๑ ข้อ ขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว ควรให้การช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของผู้เรียนและส่งต่อให้แพทย์ตรวจวินิจฉัย

ด้านสุขภาพ

ถ้าตอบว่าใช่ข้อใดข้อหนึ่ง แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ควรให้การช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของผู้เรียน และส่งต่อให้แพทย์ตรวจวินิจฉัยต่อไป

ผลการคัดกรอง

☐ พบความบกพร่อง

☐ ไม่พบความบกพร่อง

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ ..... ใบวุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

ลงชื่อ ..... ใบวุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

คำยินยอมของผู้ปกครอง

ข้าพเจ้า (นาย / นาง / นางสาว)..... เป็นผู้ปกครอง
ของ (ด.ช. / ด.ญ./ นาย / นางสาว) ..... ☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม
ให้ดำเนินการคัดกรอง (ด.ช./ ด.ญ./ นาย / นางสาว).....
ตามแบบคัดกรองนี้เมื่อพบว่ามีแนวโน้มเป็นผู้ที่มีความบกพร่องตามแบบคัดกรองข้างต้น ☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี
ให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษต่อไป

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(.....)

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ
พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ
การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๕ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

เอกสารความรู้

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

๑. ความหมายของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

บุคคลบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่ระดับสติปัญญาปกติ (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑)

๒. สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้

ความบกพร่องทางการเรียนรู้ ก่อให้เกิดปัญหาการเรียนเนื่องมาจากเด็กไม่สามารถเรียนรู้ได้ดีเท่าเทียมกับเด็กปกติทั่วไป การค้นหาความบกพร่องของเด็กส่วนมากเป็นหน้าที่ของบุคลากรทางสาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษาอาจจำเป็นต้องรับรู้ไว้ เพื่อจะได้หาทางจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับกับปัญหาของเด็กต่อไป สาเหตุของความบกพร่องนี้อาจจำแนกได้ดังนี้

๑. การได้รับบาดเจ็บทางสมอง บุคลากรทางการแพทย์ที่ศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในหลายประเทศ มีความเชื่อว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กเหล่านี้ไม่สามารถเรียนรู้ได้นั้น เนื่องมาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง (Brain Damage) อาจจะเป็นการได้รับบาดเจ็บก่อนคลอด ระหว่างคลอด หรือหลังคลอด ก็ได้ การบาดเจ็บนี้ทำให้ระบบประสาทส่วนกลางไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ อย่างไรก็ตามการได้รับบาดเจ็บอาจไม่รุนแรงนัก (Minimal brain dysfunction) สมองและระบบประสาทส่วนกลางยังทำงานได้ดีเป็นส่วนใหญ่ มีบางส่วนเท่านั้นที่มีความบกพร่องไปบ้างทำให้เด็กมีปัญหาในการรับรู้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็กแต่ปัญหานี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้งหมดเพราะเด็กบางคนอาจเป็นกรณียกเว้นได้

๒. กรรมพันธุ์ งานวิจัยจำนวนมากระบุตรงกันว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้บางอย่างสามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาค้นคว้าเป็นรายกรณีพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ บางคน อาจมีพี่น้องที่เกิดจากท้องเดียวกัน มีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกันหรืออาจมีพ่อแม่ พี่ น้องหรือญาติใกล้ชิดมีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในการอ่าน การเขียน และการเข้าใจภาษา

มีรายงานการวิจัยที่น่าเชื่อถือได้ว่า เด็กฝาแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกัน (Identical Twin) มีพบว่า ฝาแฝดคนหนึ่งมีปัญหาในการอ่าน ฝาแฝดอีกคนมักมีปัญหาในการอ่านเช่นเดียวกัน แต่ปัญหานี้ไม่พบบ่อยนักสำหรับฝาแฝดที่เกิดจากไข่คนละใบ (Fraternal Twin) จึงอาจโดยสรุปได้ว่าปัญหาในการเรียนรู้อาจสืบทอดทางพันธุกรรมได้

๓. สิ่งแวดล้อม สาเหตุทางสภาพสิ่งแวดล้อมนี้ หมายถึง สาเหตุอื่นๆ ที่มาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง และกรรมพันธุ์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กภายหลังการคลอด เมื่อเด็กเติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น การที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้าด้วยสาเหตุบางประการ การที่ร่างกายได้รับสารบางประการ อันเนื่องมาจากสภาพมลพิษในสิ่งแวดล้อม การขาดสารอาหารในวัยทารกและในวัยเด็ก การสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของครู ตลอดจนการขาดโอกาสทางการศึกษา เป็นต้น แม้ว่าองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมเหล่านี้จะไม่ใช่ว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยตรง แต่องค์ประกอบเหล่านี้อาจทำให้สภาพการเรียนรู้ของเด็กมีความบกพร่องมากขึ้น

ปัญหาและความบกพร่องของเด็กกลุ่มนี้ จะเริ่มสังเกตเห็นได้ชัดเจนตอนเริ่มเข้าเรียน แต่ภาวะปัญหาทางการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันไป บางคนก็เพียงแต่มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้เพียงเล็กๆ น้อยๆ เช่น เขียนตัวหนังสือโย้ไปโย้มา อ่านคำตกๆ หล่นๆ มีความสับสนระหว่าง “ก กับ ฅ” “บ กับ ด” แต่บางคนก็มีปัญหามากมาย จนส่งผลให้เกิดความยุ่งยากลำบากต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและกระทบไปถึงผู้คนรอบข้างด้วย นักจิตวิทยาและนักการศึกษาเชื่อว่า ภาวะที่ความสามารถในการเรียนของบุคคลหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ต่ำกว่าความสามารถตามอายุระดับการศึกษาและระดับสติปัญญา

๓. ลักษณะของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

๓.๑ ลักษณะความบกพร่องด้านการอ่าน

ลักษณะของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ศรียา นิยมธรรม (๒๕๔๑: ๗๙) ผดุง อารยะวิญญู (๒๕๔๕: ๑๐-๑๒) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑: ๑๐๙) ได้อธิบายลักษณะของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่สอดคล้องกันไว้ ดังนี้

- ๑) อ่านช้าอ่านข้าม อ่านไม่หมด
- ๒) จำคำศัพท์คำเดิมไม่ได้ ทั้งๆ ที่เคยผ่านสายตามาแล้วหลายครั้ง
- ๓) อ่านเพิ่มคำ ขี้คำ อ่านผิดตำแหน่ง
- ๔) อ่านสลับตัวอักษรหรือออกเสียงสลับกัน เช่น บก อ่านเป็น กบ
- ๕) สับสนในพยัญชนะคล้ายกันเช่น ก ฅ ฅ ฅ ฅ ฅ ฅ ฅ ฅ ฅ
- ๖) จำศัพท์ใหม่ไม่ค่อยได้
- ๗) มีปัญหาในการผสมคำ การอ่านออกเสียงคำ
- ๘) สับสนคำที่คล้ายกัน เช่น บาน/ บ้าน
- ๙) อ่านคำที่ไม่คุ้นเคยไม่ได้
- ๑๐) อ่านคำในระดับชั้นของตนเองไม่ได้
- ๑๑) อ่านอักขรนาไม่ได้
- ๑๒) อ่านข้ามบรรทัดอ่านซ้ำบรรทัด
- ๑๓) อ่านคำสมาส สนิธิ ไม่ได้
- ๑๔) เปรียบเทียบความหมายของคำไม่ได้
- ๑๕) ไม่รู้จักหน้าที่ของคำในประโยค
- ๑๖) มีปัญหาในการอ่านคำพ้องรูป พ้องเสียง
- ๑๗) อ่านราชาศัพท์ไม่ได้
- ๑๘) อ่านบทร้อยกรองลำบาก
- ๑๙) อ่านคำยากประจำบทไม่ได้
- ๒๐) อ่านจับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้

- ๒๑) อ่านหลงบรรทัด อ่านซ้ำคำ
- ๒๒) อ่านตกหล่น อ่านเพิ่มคำ หาคำมาแทนที่หรืออ่านกลับคำ
- ๒๓) อ่านเรียงลำดับผิด สับสนตำแหน่ง ประธาน กริยา กรรม
- ๒๔) อ่านสับสนระหว่างอักษรหรือคำที่คล้ายคลึงกัน
- ๒๕) อ่านซ้ำและตะกุกตะกัก
- ๒๖) อ่านด้วยความลังเลไม่แน่ใจ
- ๒๗) บอกลำดับเรื่องราวไม่ได้
- ๒๘) จำประเด็นสำคัญของเรื่องราวไม่ได้
- ๒๙) แยกสระเสียงสั้น – ยาว ไม่ได้
- ๓๐) ขมวดคิ้ว นิ่งหน้าเวลาอ่าน
- ๓๑) อ่านสลับตัวอักษร
- ๓๒) การอ่านถอยหลัง
- ๓๓) อ่านออกเสียงไม่ชัด
- ๓๔) จำใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้
- ๓๕) เล่าเรื่องที่อ่านไม่ได้
- ๓๖) จำข้อเท็จจริงพื้นฐานไม่ได้
- ๓๗) อ่านคำในตำแหน่งที่ไม่ถูกต้อง
- ๓๘) จำตัวอักษรได้บ้าง แต่อ่านเป็นคำไม่ได้
- ๓๙) ความสามารถในการอ่านต่ำกว่านักเรียนอื่นในชั้นเรียนเดียวกัน
- ๔๐) อ่านคำโดยสลับตัวอักษร เช่น กบ เป็น บก, มอง เป็น ของ, ยอด เป็น ดอย

๓.๒ ลักษณะความบกพร่องด้านการเขียน

การเขียนเป็นทักษะสูงสุดในกระบวนการทางภาษา ซึ่งประกอบด้วยทักษะในการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน การเขียนเป็นการแสดงออก ซึ่งแนวความคิดของผู้เขียนเด็กที่มีความบกพร่องในการเขียน อาจแสดงพฤติกรรมในการเขียนดังนี้

- ๑) ไม่ชอบและหลีกเลี่ยงการเขียนหรือการลอกคำ
- ๒) เขียนไม่สวยไม่เรียบร้อย สกปรก ชีดทิ้ง ลบทิ้ง
- ๓) เขียนตัวอักษรและคำที่คล้ายๆ กันผิด
- ๔) ลอกคำบนกระดานผิด (ลอกไม่ครบตกหล่น)
- ๕) เขียนหนังสือไม่เว้นวรรค ไม่เว้นช่องไฟ ตัวอักษรเบียดกันจนทำให้อ่านยาก
- ๖) เขียนสลับตำแหน่งระหว่างพยัญชนะ สระ เช่น ตโ
- ๗) เขียนตามคำบอกของคำในระดับชั้นตนเองไม่ได้
- ๘) เขียนตัวอักษรหรือตัวเลขกลับด้าน คล้ายมองกระจกเงา เช่น ๓ ๓ 7 7
- ๙) เขียนพยัญชนะหรือตัวเลขที่มีลักษณะคล้ายกันสลับกัน เช่น ม-น, ต-ค, พ-ย, b-d, p-q, 6-9
- ๑๐) เรียงลำดับตัวอักษรผิด เช่น สถิติ เป็น ตติถิ
- ๑๑) ฟังคำบรรยายแล้วจดโน้ตย่อไม่ได้
- ๑๒) เขียนคำที่มีตัวการันต์ไม่ได้
- ๑๓) เขียนสรุปใจความสำคัญไม่ได้
- ๑๔) เขียนบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตนเองไม่ได้

- ๑๕) เขียนเรียงความยาวๆ ไม่ได้
- ๑๖) เขียนบรรยายภาพไม่ได้
- ๑๗) เขียนย่อความไม่ได้
- ๑๘) เขียนคำพ้องรูป – พ้องเสียงไม่ได้
- ๑๙) เขียนคำยากประจำบทไม่ได้
- ๒๐) เขียนตามคำบอกไม่ได้
- ๒๑) ไม่สามารถลอกคำที่ครูเขียนบนกระดานลงสมุดของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง
- ๒๒) เขียนประโยคตามครูไม่ได้
- ๒๓) ไม่สามารถแยกรูปทรงเรขาคณิตได้
- ๒๔) เขียนไม่เป็นคำ อาจเป็นลายเส้น แต่อ่านไม่ได้
- ๒๕) เขียนเป็นประโยคไม่ได้ เรียงคำไม่ถูกต้อง

ความบกพร่องทางการเขียนนี้ ไม่รวมไปถึงปัญหาของเด็กที่เขียนคำยากไม่ได้ อันเนื่องมาจากการที่เด็กไม่ตั้งใจเรียน เด็กขาดเรียนบ่อย หรือขี้เกียจอ่านหรือเขียนหนังสือ การที่ไม่ส่งงานที่ครูมอบหมายให้ทำ เป็นต้น

๓.๓ ลักษณะความบกพร่องทางคณิตศาสตร์

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ประกอบขึ้นด้วยสัญลักษณ์เช่นเดียวกันกับวิชาภาษาไทยเด็กที่มีความบกพร่องในการรับรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์อาจมีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์แสดงพฤติกรรมดังนี้

- ๑) นับเลขเรียงลำดับ นับเพิ่ม นับลดไม่ได้
- ๒) ยากลำบากในการบวก ลบจำนวนจริง
- ๓) ยากลำบากในการใช้เทคนิคการนับจำนวนเพิ่มทีละ ๒, ๕, ๑๐, ๑๐๐
- ๔) ยากลำบากในการประมาณจำนวนค่า
- ๕) ยากลำบากในการเปรียบเทียบ มากกว่า น้อยกว่า
- ๖) แก้โจทย์ปัญหาง่ายๆ ไม่ได้
- ๗) สับสนไม่เข้าใจเรื่องเวลา ทิศทาง
- ๘) บอกความหมาย หรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ไม่ได้ เช่น $+$, $-$, $\times$, $>$, $<$, $=$
- ๙) เปรียบเทียบขนาด รูปทรง ระยะทาง ตำแหน่งไม่ได้
- ๑๐) เขียนตัวเลขกลับ เช่น ร-5, 5-s, 6-9, 9-6
- ๑๑) ไม่เข้าใจความหมายและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์
- ๑๒) ไม่สามารถเขียนเศษส่วนในลักษณะทศนิยมและทศนิยมซ้ำ
- ๑๓) ไม่เข้าใจและเขียนจำนวนตรรกยะ และอตรรกยะไม่ได้
- ๑๔) ไม่เข้าใจและเขียนจำนวนในรูปอัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละในการแก้โจทย์ปัญหา
- ๑๕) ไม่เข้าใจการเขียนระบบจำนวนจริง
- ๑๖) ไม่เข้าใจและเขียนค่าสัมบูรณ์ไม่ได้
- ๑๗) ไม่เข้าใจการเขียนจำนวนจริงในรูปเลขยกกำลังที่เป็นจำนวนตรรกยะ จำนวนจริงที่อยู่ในเกณฑ์
- ๑๘) ไม่เข้าใจเรื่องการประมาณค่า
- ๑๙) ไม่เข้าใจเรื่องจำนวนเต็มและเศษส่วน
- ๒๐) ไม่เข้าใจเกี่ยวกับระบบจำนวน
- ๒๑) ไม่เข้าใจความหมายของจำนวน เด็กอาจนับเลข ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖...ได้ แต่ถ้าครูสั่งในหยิบก้อนหินมาวางข้างหน้า ๕ ก้อน เด็กจะปฏิบัติไม่ได้ การนับของเด็กเป็นการท่องจำ ไม่ใช่ความเข้าใจ

- ๒๒) ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ได้ยินกับสิ่งที่มองเห็น เด็กอาจจะออกเสียงนับเลข ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ... ได้ แต่ถ้าให้นับจำนวนนกในภาพบนกระดานดำเด็กจะนับไม่ได้
- ๒๓) มีปัญหาในการจัดเรียงลำดับไม่สามารถจำแนกวัสดุที่มีขนาดต่างกันที่กองรวมกันอยู่ได้
- ๒๔) ไม่เข้าใจปริมาณเมื่อขนาดเปลี่ยนไป เช่น ธนบัตรใบละ ๒๐ บาท ๑ ใบ มีค่าเท่ากับเหรียญ ๕ บาท จำนวน ๔ เหรียญ
- ๒๕) ทำเลขไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นการบวก ลบ คูณ หารเพียงอย่างเดียวหรือทั้ง ๔ อย่าง
- ๒๖) ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เช่น ไม่เข้าใจว่าเครื่องหมาย + แปลว่า เพิ่มขึ้น มากขึ้น เครื่องหมาย - แปลว่า ลดลง น้อยลง เครื่องหมาย $\times$ แปลว่า ทวีคูณ เป็นต้น
- ๒๗) ไม่เข้าใจความหมายของตัวเลขที่นำมาเรียงกันในทางคณิตศาสตร์ การเรียงตัวเลขต่างกัน มีความหมายต่างกัน มีความหมายต่างกัน ดังนั้นเด็กประเภทนี้บางคนไม่เห็นความแตกต่างระหว่าง ๑๐ กับ ๐๑๓๒ กับ ๒๓๕๑ กับ ๑๕ ทำให้เด็กไม่สามารถคำนวณเลขได้
- ๒๘) ไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนในการคำนวณได้
- ๒๙) ไม่เข้าใจความหมายการชั่ง การตวง การวัด
- ๓๐) มีปัญหาในการอ่านแผนที่และกราฟ ถ้าเด็กคนนี้มีปัญหาเช่นนี้ นั่งรถไปต่างเมืองกับเพื่อน ๒ คน เพื่อนของเขาทำหน้าที่ขับรถ เพื่อนบอกให้เขาช่วยอ่านแผนที่ ทั้งสองคนนี้หลงทางแน่นอน
- ๓๑) มีปัญหาในการทำเลขโจทย์ปัญหา เพราะเด็กไม่เข้าใจความหมายของปัญหาที่เป็นโจทย์ จึงแปลความหมายไม่ได้ว่าเมื่อใดจะบวก จะลบ จะคูณ จะหาร

๓.๔ ลักษณะความบกพร่องทางพฤติกรรม ลักษณะความบกพร่องทางพฤติกรรม มีดังนี้

- ๑) ไม่ทำตามคำสั่ง ทำงานไม่เสร็จ
- ๒) มีความยากลำบากในการจัดระบบงาน
- ๓) ทำของหายบ่อยๆ เป็นประจำ เช่น ของเล่น ดินสอ หนังสือ อุปกรณ์การเรียน
- ๔) ลืมทำกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน
- ๕) สับสนด้านซ้าย ขวา
- ๖) วางสิ่งของเครื่องใช้ไม่เป็นระเบียบ
- ๗) เสียสมาธิง่ายมองไปยังทุกสิ่งที่เคลื่อนไหวผ่านสายตา
- ๘) มีอาการเครียดขณะอ่าน
- ๙) ใจไม่ค่อยจดจ่ออยู่กับงาน มองโน่นมองนี่บ่อยๆ
- ๑๐) หลีกเลียง ไม่ชอบหรือลังเลใจที่จะทำงานหรือการบ้านที่ต้องมีระเบียบและใส่ใจในงาน
- ๑๑) ลังเลในความสามารถของตนเอง มักจะพึงโชคกลางหรือสิ่งภายนอกมากกว่าการทำงานหนัก
- ๑๒) ไม่ทำตามคำสั่ง ทำงานไม่เสร็จ
- ๑๓) มีความยากลำบากในการจัดระบบงาน
- ๑๔) หลีกเลียง ไม่ชอบหรือลังเลใจที่จะทำงานหรือการบ้านที่ต้องมีระเบียบและใส่ใจในงาน
- ๑๕) หันเหความสนใจไปสู่ภายนอกได้ง่าย
- ๑๖) ลืมทำกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน
- ๑๗) สับสนด้านซ้าย ขวา
- ๑๘) วางสิ่งของเครื่องใช้ไม่เป็นระเบียบ
- ๑๙) ใจไม่ค่อยจดจ่ออยู่กับงาน มองโน่นมองนี่บ่อยๆ
- ๒๐) เสียสมาธิง่ายมองไปยังทุกสิ่งที่เคลื่อนไหวผ่านสายตา

๓.๕ ความบกพร่องทางกระบวนการการคิด

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จำนวนมาก มีความลำบากในการคิดกระบวนการใช้เหตุผลหรือแนวทางการกำหนดความคิดรวบยอด เช่น คนปกติทั่วไปจะมองที่ภาพรวมของวัตถุก่อนจึงมองส่วนย่อย เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ อาจแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับกระบวนการคิดการใช้เหตุผล ดังนี้

- ๑) ไม่สามารถบอกความแตกต่าง ของสิ่งที่มองเห็นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อวัตถุ ๒ อย่างหรือมากกว่า มีขนาดลักษณะคล้ายคลึงกัน
- ๒) ไม่สามารถบอกความแตกต่าง ของเสียงที่ได้ยินได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงที่คล้ายคลึงกัน หรือหากบอกได้ก็ไม่แน่นอน บางทีบอกได้ บางทีบอกไม่ได้
- ๓) ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนใหญ่
- ๔) มีความจำไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นความจำระยะสั้น หรือความจำระยะยาว จึงทำให้เด็กบางคนได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเด็กปัญญาอ่อน ทั้ง ๆ ที่เขาควรได้รับการตัดสินว่า เป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้
- ๕) ไม่มีความมานะอดทนในการประกอบกิจกรรมเลย หรือหากมีก็จะมีมากจนเกินไป จนบางครั้งทำให้ยากแก่การทำให้เขาเลิกกิจกรรมที่ทำอยู่
- ๖) จำสิ่งที่มองเห็นได้ แต่หากนำสิ่งของนั้นให้พ้นสายตาแล้ว เด็กจะจำสิ่งนั้นไม่ได้เลย มีพฤติกรรมเหมือนไม่เคยพบเห็นวัตถุนั้นมาก่อน
- ๗) ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ทนไม่ได้ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงกิจวัตรประจำวัน
- ๘) มีพฤติกรรมเหมือนคนถูกควบคุมโดยสิ่งอื่นที่อยู่ภายนอก เด็กบางคนจึงไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เสียสมาธิง่าย เพราะสนใจสิ่งที่อยู่ภายนอกห้องเรียนเสมอ
- ๙) ไม่สนใจสิ่งที่อยู่รอบตัวหรือไม่ก็สนใจมากเกินไป จนยากที่จะดึงความสนใจของเด็กออกจากสิ่งของนั้น
- ๑๐) มีการเคลื่อนไหว เคลื่อนไหวอยู่เสมอ ไม่สามารถอยู่นิ่งเฉยได้นาน

๓.๖ ความบกพร่องด้านอื่น ๆ

ความบกพร่องด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง อาจจำแนกออกเป็น ๓ ด้าน คือ ความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิ ความบกพร่องด้านการรับรู้ และความบกพร่องด้านการเคลื่อนไหว นักจิตวิทยาหลายคน กล่าวว่าความบกพร่องทั้ง ๓ ด้าน เป็นลักษณะหนึ่งที่มีปัญหาในการเรียนรู้ แต่นักวิจัยหลายคนไม่เห็นด้วย อย่างไรก็ตามพฤติกรรมจะกล่าวดังต่อไปนี้ มักปรากฏในเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้เสมอมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป ความบกพร่องทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิ เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิเรียกว่า เด็กสมาธิสั้น สมาคมจิตแพทย์อเมริกัน มีข้อกำหนดเกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้น ดังนี้

๓.๖.๑ ความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิ

- ๑) มักทำงานไม่เสร็จ ทำงานหลายอย่างค้างไว้
- ๒) ไม่ฟังครู เวลาครูพูด
- ๓) เสียสมาธิง่าย
- ๔) ไม่สามารถมีใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่เรียนอยู่ได้
- ๕) ไม่สามารถร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้นานความหุนหันพลันแล่นการอยู่ไม่นิ่ง
- ๖) วิ่งไปมาในห้องเรียน หรือปีนป่ายบ่อย ๆ
- ๗) นิ่งนิ่งได้ไม่นาน หรือสละบดมือไปมาติดต่อกันนาน ๆ
- ๘) ลุกจากที่นั่งบ่อย ๆ
- ๙) เดินไปมาทั่วห้องเรียน
- ๑๐) เคลื่อนไหวอยู่เสมอ หยุดนิ่งไม่ได้

๓.๖.๒ ความบกพร่องเกี่ยวกับการรับรู้ เด็กอาจแสดงพฤติกรรมดังนี้

- ๑) มีปัญหาในการจำแนกสิ่งที่ได้ยิน
- ๒) ไม่สามารถจำสิ่งที่เคยได้ยิน พบเห็นได้
- ๓) ไม่มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเวลา
- ๔) ไม่มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพื้นผิว
- ๕) ไม่มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับระยะทาง
- ๖) ไม่สามารถแยกวัตถุออกจากฉากหลังได้
- ๗) ไม่สามารถจำแนกส่วนย่อยออกจากส่วนใหญ่ได้
- ๘) ไม่เข้าใจความหมายของคำว่า ซ้าย – ขวา หน้า – หลัง
- ๙) การทำงานประสานกันระหว่างมือกับสายตาไม่ดี

๓.๖.๓ ความบกพร่องเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว

ความบกพร่องเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ไม่เกี่ยวข้องกับความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวของเด็กที่ได้รับบาดเจ็บทางสมอง (เด็กซีพี) ความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่ ได้แก่ กล้ามมัดใหญ่มัดเล็กไม่มีการเคลื่อนไหวไม่คล่องแคล่วมีพัฒนาการในการเคลื่อนไหวล่าช้า

๔. สภาพปัญหาการเรียนรู้ในวัยต่างๆ

สภาพปัญหาหรือความลำบากในการเรียนรู้ของบุคคลมิได้อยู่เฉพาะในวัยเด็กเท่านั้นในบางรายปัญหาอาจมีไปถึงวัยผู้ใหญ่ ในหลายรายหากได้รับความช่วยเหลืออย่างถูกต้องเหมาะสมและทันเวลาแล้ว ปัญหาต่างๆ อาจลดลง บางปัญหาอาจหมดไป บางปัญหายังอยู่บ้างไม่มากนักน้อย สภาพปัญหา ลักษณะการประเมินผลและการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ปัญหาการเรียนรู้ในวัยต่างๆ อาจเป็นดังนี้

๔.๑ ระดับชั้นวัยเด็กเล็ก

สภาพปัญหา ปัญหาที่พบบ่อยในวัยเด็กเล็กได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย เช่น การคลาน การเดิน ปัญหาในการรับรู้ทางภาษา การแสดงออกทางภาษา การรับรู้ทางสายตา การรับรู้ทางการฟัง ช่วงความสนใจสั้น การอยู่นิ่งเฉยไม่ได้ การกระตุ้นตัวเอง ทักษะทางสังคม เป็นต้น การประเมินผล การทดสอบและการประเมินผลเด็กในวัยนี้ ส่วนมากเป็นการทดสอบเพื่อค้นหาเด็กกลุ่มเสี่ยง เพื่อจะได้หาทางช่วยเหลือได้ การให้ความช่วยเหลือ การช่วยเหลือส่วนใหญ่เน้นทักษะทางภาษา การจัดการเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กและการแนะแนวผู้ปกครองในการเลี้ยงดูและการช่วยเหลือเด็ก

๔.๒ ระดับอนุบาล

สภาพปัญหา ปัญหาที่พบในเด็กระดับอนุบาลที่ส่อแววว่าจะเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในโอกาสต่อไปนี้อาจได้แก่ ปัญหาด้านความพร้อม รวมทั้งความพร้อมทางด้านภาษาและคณิตศาสตร์ เช่น การเข้าใจความหมายของจำนวน ทิศทาง เป็นต้น การรับรู้ทางภาษา การแสดงออกทางภาษา การรับรู้ทางสายตา และการรับรู้ทางการฟัง การให้เหตุผล พัฒนาการทางกล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ช่วงความสนใจ การอยู่นิ่งเฉย ทักษะทางสังคม เป็นต้น การประเมินผล การทดสอบและการประเมินผลมีลักษณะคล้ายคลึงกับเด็กเล็ก นั่นคือการทดสอบเพื่อค้นหาเด็กกลุ่มเสี่ยง เพื่อจะได้หาทางช่วยเหลือต่อไป

๔.๓ ระดับประถมศึกษา

สภาพปัญหา ปัญหาที่พบมากในระดับประถมศึกษา อาจได้แก่ ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคำนวณ ทักษะในการเรียนหนังสือ การรับรู้ทางภาษา การอยู่ไม่นิ่งเฉย ปัญหาทางสังคมและอารมณ์ ปัญหาในทางการใช้เหตุผล การประเมินผล การทดสอบและการประเมินผลเด็กในวัยนี้ มุ่งเพื่อจำแนกประเภทเด็ก เพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริงของเด็ก จะได้หาทางช่วยเหลือและการแก้ไขให้ดีขึ้น การให้ความช่วยเหลือ ส่วนมากเป็นการซ่อมเสริมและแก้ไขทักษะของเด็กที่ยังไม่ดี ให้เด็กมีทักษะดีขึ้น ให้เด็กมีทักษะตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีการช่วยเหลือทางพฤติกรรมของเด็ก เพื่อให้เด็กปรับตัวได้ดีขึ้น รวมทั้งการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง เพื่อให้เข้าใจเด็กและปฏิบัติต่อเด็กได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

๔.๔ ระดับมัธยมศึกษา

สภาพปัญหา ปัญหาที่พบได้บ่อย ๆ ในระดับมัธยมศึกษา อาจคล้ายคลึงกับปัญหาที่พบในระดับประถมศึกษา เช่น ทักษะในการอ่าน การคำนวณ การพูด การแสดงออกทางภาษา ทักษะการเสาะแสวงหาความรู้ พหุปัญญา และปัญหาทางพฤติกรรมซึ่งถ้าหากไม่ช่วยเหลือแล้ว อาจทำให้เด็กกลายเป็นเด็กเกเรได้ การประเมินผล การทดสอบและการประเมินผลในระดับนี้ส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับระดับประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อคัดแยกเด็ก เพื่อจำแนกปัญหา เพื่อได้หาทางแก้ไขปัญหาลงไป การให้ความช่วยเหลือ ส่วนมากเป็นการซ่อมเสริม การแก้ไขขัดสนด้าน ให้เด็กมีทักษะและพฤติกรรมที่ดีขึ้น รวมทั้งการหาทางเลือกให้แก่เด็ก เช่น การให้เด็กเลือกเรียนวิชาที่เด็กสนใจการให้เด็กเลือกเรียนวิชาชีพที่เด็กต้องการ เป็นต้น

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ส่วนใหญ่กระจายอยู่ชั้นเรียนทั่วไป แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเมื่อเทียบกับระดับสติปัญญา มีปัญหาในการรับและการส่งข้อมูล มีความยุ่งยากลำบากในการเรียน หรือเรียกว่าเด็กเรียนยากโดยทั่วไปมีสภาพร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจปกติ แต่เรียนหนังสือได้ไม่ค่อยดีนัก เนื่องจากสมองด้อยความสามารถในการนำข้อมูลไปใช้หรือยุ่งยากเป็นบางเรื่องหรือเฉพาะเรื่อง เช่น การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีการสอนเสริมตามลีลาการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน ลดสิ่งรบกวนเพิ่มสมาธิและวิธีการเรียนรู้ให้กับเด็ก การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะไม่มีอะไรแตกต่างไปจากเด็กปกติมากนัก ให้เด็กได้ทำงานที่สอดคล้องกับความสามารถของตัวเด็กเมื่อทำงานได้สำเร็จจะเป็นแรงจูงใจให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- เบญจพร ปัญญาภ. (๒๕๔๕). **คู่มือช่วยเหลือเด็กบกพร่องด้านการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ ๒ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ผดุง อารยะวิญญู. (๒๕๔๒). **เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ.
- ศรียา นิยมธรรม. (๒๕๔๒). **LD เข้าใจและช่วยเหลือ**. กรุงเทพฯ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (๒๕๔๔). **การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชุดเอกสารศึกษาด้วยตนเอง เล่ม ๗.กรมสามัญศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๑. โรงพิมพ์ศาสนา.**
- ศึกษาธิการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๐). **เอกสารชุดแนวทางพัฒนาการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. โรงพิมพ์ศาสนา.**

แบบสรุปลงความรู้

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ

พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๕ การใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปลงความรู้ หน่วยย่อยที่ ๓.๕ ในลักษณะของการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Map) หรือ
แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ

ใบงาน : กรณีตัวอย่าง

กิจกรรมที่ปฏิบัติ : ให้ท่านศึกษาพฤติกรรมของเด็กต่อไปนี้ แล้วคัดกรองเด็ก โดยเลือกใช้แบบคัดกรองที่ตรงกับพฤติกรรม พร้อมระบุว่า เด็กหญิงเลอรักษ์ รัชใช้ มีความบกพร่องประเภทใด

เด็กหญิงเลอรักษ์ รัชใช้ เกิดวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เป็นคนช่างพูดช่างเจรจา มนุษย์สัมพันธ์ดี ชอบเล่นกีฬาบาสเก็ตบอล แบดมินตัน มักเป็นผู้นำในการเล่นหรือทำกิจกรรม ชอบอาสาช่วยงานครูอยู่เสมอ ในด้านการเรียนมีปัญหาด้านการอ่าน คือ เมื่อให้อ่านหนังสือ มักจะอ่านข้ามคำ ใช้เวลาในการอ่านค่อนข้างนาน จนทำให้ไม่สามารถอ่านบทเรียนที่มอบหมายให้ได้สำเร็จ มักอ่านออกเสียงตัวอักษรสลับกัน มีความสับสนในพยัญชนะ มีปัญหาในการผสมคำและการจำคำศัพท์ อ่านคำศัพท์ที่คุ้นเคยง่าย ๆ และอยู่ในระดับชั้นตนเองไม่ได้ มีความสับสนในคำที่มีความคล้ายคลึงกัน เมื่อให้เขียนเลอรักษ์ไม่ชอบเขียนและหลีกเลี่ยงการเขียน สมุดมีรอยลบบ่อยครั้งจนทำให้สกปรก มักสับสนในการเขียนตัวอักษรหรือเขียนตัวที่คล้ายๆกันผิด เมื่อให้ลอกคำบนกระดานมักเขียนตกหล่นอยู่เสมอ ชอบเขียนตัวหนังสือที่ติดกันไม่มีเว้นวรรคหรือเว้นช่องไฟให้อ่านยาก เขียนตัวอักษรสลับตำแหน่งไปมา เช่น ตาลด ขนอม ตโนด เขียนตัวอักษรหรือตัวเลขกลับด้าน เช่น 6 – 9 , ๕ – ๒ สามารถเขียนคำที่มีตัวการันต์ได้ ไม่เข้าใจจำนวนและตัวเลข เมื่อให้คิดคำนวณจำนวนที่เพิ่มขึ้นไม่สามารถทำได้ มีความยากลำบากในการนับจำนวนที่เพิ่มขึ้นทีละเท่าๆ กัน เมื่อให้เปรียบเทียบจำนวนมากกว่าหรือน้อยกว่าไม่สามารถตอบได้ มีความสับสนเรื่องทิศทางและด้านซ้าย - ขวาต้องใช้สัญลักษณ์ในการจดจำ บอกความหมายของเครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ไม่ได้ สืบทอดกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน ไม่ชอบทำตามคำสั่ง ทำงานที่ครูมอบหมายไม่เสร็จ วอกแวกและเสียสมาธิง่าย มองไปยังทุกสิ่งที่เคลื่อนไหวผ่านสายตา

ประเมินครั้งที่.....

แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (ประถมศึกษา)

ชื่อ-นามสกุล (ด.ช. / ด.ญ. / นาย / นางสาว).....

วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ ..... ปี .....เดือน

ระดับชั้น.....วัน เดือน ปี ที่ประเมิน.....

คำชี้แจง

๑. แบบคัดกรองฉบับนี้เป็นแบบคัดกรองเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาเท่านั้น
๒. วิเคราะห์ลักษณะ/พฤติกรรม ของเด็กซึ่งเป็นลักษณะหรือพฤติกรรม ที่เด็กแสดงออกบ่อยๆ โดยให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ ใช่ ” หรือ “ ไม่ใช่ ” ที่ตรงกับลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆ ของเด็กโดยเปรียบเทียบกับเด็กทั่วไปในชั้นเรียน
๓. ผู้ทำการคัดกรองเบื้องต้นต้องผ่านการอบรมวิธีการใช้ และการประเมิน ตามแบบคัดกรองนี้ และควรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด เช่น ครูผู้สอน ครูประจำชั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้อง
๔. ผู้คัดกรองควรจะมีอย่างน้อย ๒ คนขึ้นไป

ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์เบื้องต้น / ข้อมูลพื้นฐานของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๑	ดูแลหรือปกติในด้านอื่นๆ นอกจากในด้านการเรียน		
๒	ต้องมีปัญหาทางการเรียน ซึ่งอาจทำได้ไม่ได้เลยหรือทำได้ต่ำกว่า ๒ ชั้นเรียน ในด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่า ๑ ด้าน ต่อไปนี้ ๒.๑ ด้านการอ่าน ๒.๒ ด้านการเขียน ๒.๓ ด้านการคำนวณ		
๓	ไม่มีปัญหาทางด้านการเห็น การได้ยิน สติปัญญาหรือออทิสติกหรือจากการถูกละทิ้ง ละเลยหรือความด้อยโอกาสอื่นๆ		

เกณฑ์การพิจารณา

ถ้าตอบว่าใช่ ๓ ข้อ แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ควรสังเกตในส่วนที่ ๒ ต่อ

ผลการพิจารณาส่วนที่ ๑

☐ พบ☐ ไม่พบ (ถ้าพบสังเกตในส่วนที่ ๒ ต่อ)

ส่วนที่ ๒ การวิเคราะห์ความบกพร่องทางการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละด้าน

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๑. ด้านการอ่าน			
๑	อ่านช้าอ่านข้าม อ่านไม่หมด		
๒	จำคำศัพท์คำเดิมไม่ได้ ทั้งๆ ที่เคยผ่านสายตามาแล้วหลายครั้ง		
๓	อ่านเพิ่มคำ ขี้คำ อ่านผิดตำแหน่ง		
๔	อ่านสลับตัวอักษรหรือออกเสียงสลับกัน เช่น บก อ่านเป็น กบ		
๕	สับสนในพยัญชนะคล้ายกันเช่น ก ฦ ฦ, ฎ ฏ, ด ต ค		
๖	จำศัพท์ใหม่ไม่ค่อยได้		
๗	มีปัญหาในการผสมคำ การอ่านออกเสียงคำ		
๘	สับสนคำที่คล้ายกัน เช่น บาน/ บ้าน		
๙	อ่านคำที่ไม่คุ้นเคยไม่ได้		
๑๐	อ่านคำในระดับชั้นของตนเองไม่ได้		
๒. ด้านการเขียน			
๑	ไม่ชอบและหลีกเลี่ยงการเขียนหรือการลอกคำ		
๒	เขียนไม่สวยไม่เรียบร้อย สกปรก ชิดทิ้ง ลบทิ้ง		
๓	เขียนตัวอักษรและคำที่คล้ายๆ กันผิด		
๔	ลอกคำบนกระดานผิด (ลอกไม่ครบตกหล่น)		
๕	เขียนหนังสือไม่เว้นวรรค ไม่เว้นช่องไฟ ตัวอักษรเบียดกันจนทำให้อ่านยาก		
๖	เขียนสลับตำแหน่งระหว่างพยัญชนะ สระ เช่น ตโ		
๗	เขียนตามคำบอกของคำในระดับชั้นตนเองไม่ได้		
๘	เขียนตัวอักษรหรือตัวเลขกลับด้าน คล้ายมองกระจกเงา เช่น ๖ ๖ ๗ ๗		
๙	เขียนพยัญชนะหรือตัวเลขที่มีลักษณะคล้ายกันสลับกัน เช่น ม-น, ต-ค, พ-ย, b-d, p-q, ๖-๙		
๑๐	เรียงลำดับตัวอักษรผิด เช่น สติติ เป็น สติถิ		
๓. ด้านการคำนวณ			
๑	นับเลขเรียงลำดับ นับเพิ่ม นับลดไม่ได้		
๒	ยากลำบากในการบวก,ลบ จำนวนจริง		
๓	ยากลำบากในการใช้เทคนิคการนับจำนวนเพิ่มทีละ ๒, ๕, ๑๐, ๑๐๐		
๔	ยากลำบากในการประมาณจำนวนค่า		
๕	ยากลำบากในการเปรียบเทียบ มากกว่า น้อยกว่า		
๖	แก้โจทย์ปัญหาย่างๆ ไม่ได้		
๗	สับสนไม่เข้าใจเรื่องเวลา ทิศทาง		
๘	บอกความหมาย หรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ไม่ได้ เช่น +, -, ×, >, <, =		
๙	เปรียบเทียบขนาด รูปทรง ระยะทาง ตำแหน่งไม่ได้		

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๑๐	เขียนตัวเลขกลับ เช่น 5 2 s , 6 9		
๔. ด้านพฤติกรรมทั่วไป			
๑	ไม่ทำตามคำสั่ง ทำงานไม่เสร็จ		
๒	มีความยากลำบากในการจัดระบบงาน		
๓	ทำของหายบ่อยๆ เป็นประจำ เช่น ของเล่น ดินสอ หนังสือ อุปกรณ์การเรียน		
๔	ลืมทำกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน		
๕	สับสนด้านซ้าย ขวา		
๖	วางสิ่งของเครื่องใช้ไม่เป็นระเบียบ		
๗	เสียสมาธิง่ายมองไปยังทุกสิ่งที่เคลื่อนไหวผ่านสายตา		
๘	มีอาการเครียดขณะอ่าน		
๙	ใจไม่ค่อยจดจ่ออยู่กับงาน มองโน้นมองนี่บ่อยๆ		
๑๐	หลีกเลี่ยง ไม่ชอบ หรือลังเลใจที่จะทำงานหรือการบ้านที่ต้องมีระเบียบและใส่ใจในงาน		

เกณฑ์การพิจารณา

๑. ด้านการอ่าน ถ้าตอบว่าใช่ ๗ ข้อ ขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน

๒. ด้านการเขียน ถ้าตอบว่าใช่ ๗ ข้อ ขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการเขียน

๓. ด้านการคำนวณ ถ้าตอบว่าใช่ ๖ ข้อ ขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการคำนวณ

๔. ด้านพฤติกรรมทั่วไป ถ้าตอบว่าใช่ ๔ ข้อขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หากพบว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ให้จัดบริการการช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็นพิเศษ และส่งต่อให้แพทย์ตรวจวินิจฉัยต่อไป

ผลการคัดกรอง

- ☐ พบความบกพร่อง   ☐ ด้านการอ่าน   ☐ ด้านการเขียน   ☐ ด้านการคำนวณ
- ☐ ไม่พบความบกพร่อง

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ ..... ใบุติบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

ลงชื่อ ..... ใบุติบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

คำยินยอมของผู้ปกครอง

ข้าพเจ้า(นาย / นาง / นางสาว).....เป็นผู้ปกครอง
ของ(ด.ช. / ด.ญ./ นาย / นางสาว) ..... ☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม
ให้ดำเนินการคัดกรอง (ด.ช./ ด.ญ./ นาย / น.ส.).....
ตามแบบคัดกรองนี้ เมื่อพบว่ามีความจำเป็นที่มีความบกพร่องตามแบบคัดกรองข้างต้น ☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี
ให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษต่อไป

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(.....)

ใบงาน : กรณีตัวอย่าง

กิจกรรมที่ปฏิบัติ : ให้ท่านศึกษาพฤติกรรมของเด็กต่อไปนี้ แล้วคัดกรองเด็ก โดยเลือกใช้แบบคัดกรองที่ตรงกับพฤติกรรม พร้อมระบุว่า เด็กชายเวโนย ไฝงาม มีความบกพร่องประเภทใด

เด็กชายเวโนย ไฝงาม เกิดวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นคนฉลาดในเรื่องการเล่น การใช้ชีวิตประจำวันและด้านอื่นที่นอกเหนือจากการเรียน ในด้านการเรียนมีปัญหาในการอ่าน คือ อ่านข้ามบรรทัด อ่านซ้ำบรรทัด อ่านอักขรนำไม่ได้ อ่านคำสมาส สนธิไม่ได้ เปรียบเทียบความหมายของคำไม่ได้ ไม่รู้จักหน้าที่ของคำในประโยค อ่านคำยากประจำบทไม่ได้ และอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ ไม่สามารถเขียนคำที่มีตัวารันต์ได้ เขียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ เขียนเรียงความยาวๆหรือเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองไม่ได้ เขียนย่อความไม่ได้ เขียนตามคำบอกไม่ได้ และเขียนคำพ้องรูป-พ้องเสียงไม่ได้ ไม่เข้าใจความหมายและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เขียนเศษส่วนในลักษณะทศนิยมซ้ำไม่ได้ ไม่เข้าใจการเขียนระบบจำนวนจริง เขียนค่าสัมบูรณ์ไม่ได้ มีอาการสับสนในด้านซ้าย-ขวา ลืมทำกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน หันเหความสนใจไปสู่ภายนอกได้ง่าย ไม่ทำตามคำสั่งทำงานที่ครูมอบหมายไม่เสร็จ และเสียสมาธิง่าย มองไปยังทุกสิ่งที่เคลื่อนไหวผ่านสายตา

ประเมินครั้งที่.....

แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (มัธยมศึกษา)

ชื่อ - นามสกุล (ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว).....

วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ ..... ปี .....เดือน

ระดับชั้น..... วัน เดือน ปี ที่ประเมิน.....

คำชี้แจง

๑. แบบคัดกรองฉบับนี้เป็นแบบคัดกรองเพื่อประโยชน์ในทางการจัดการศึกษาเท่านั้น
๒. วิเคราะห์ลักษณะ/พฤติกรรม ของเด็กซึ่งเป็นลักษณะหรือพฤติกรรม ที่เด็กแสดงออกบ่อยๆ โดยให้ทำเครื่องหมาย /ลงในช่อง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ที่ตรงกับลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆ ของเด็ก
๓. ผู้ทำการคัดกรองเบื้องต้นต้องผ่านการอบรมวิธีการใช้ และการประเมิน ตามแบบคัดกรองนี้และควรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด เช่น ผู้ปกครองหรือครู เพื่อให้เกิดความชัดเจนถูกต้อง
๔. ผู้คัดกรองควรจะมีอย่างน้อย ๒ คนขึ้นไป

ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์เบื้องต้น / ข้อมูลพื้นฐานของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๑	ดูแลหรือปกติ ในด้านอื่นๆ นอกจากในด้านการเรียน		
๒	มีปัญหาทางการเรียน ซึ่งอาจทำไม่ได้เลยหรือทำได้ต่ำกว่า ๒ ชั้นเรียน ในด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่า ๑ ด้าน ต่อไปนี้ ๑.๑ ด้านการอ่าน ๑.๒ ด้านการเขียน ๑.๓ ด้านการคำนวณ		
๓	ไม่มีปัญหาทางด้านการเห็น การได้ยิน สติปัญญา หรือออทิสติกหรือจากการถูกละทิ้ง ละเลยหรือความด้อยโอกาสอื่นๆ		

เกณฑ์การพิจารณา

ถ้าตอบว่าใช่ ๓ ข้อ แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ควรสังเกตในส่วนที่ ๒ ต่อ

ผลการพิจารณาส่วนที่ ๑

☐ พบ☐ ไม่พบ (ถ้าพบสังเกตในส่วนที่ ๒ ต่อ)

ส่วนที่ ๒ การวิเคราะห์ความบกพร่องทางการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละด้าน

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๑. ด้านการอ่าน			
๑	อ่านข้ามบรรทัดอ่านซ้ำบรรทัด		
๒	อ่านคำสมาส สนธิ ไม่ได้		
๓	อ่านอักษรนำไม่ได้		
๔	เปรียบเทียบความหมายของคำไม่ได้		
๕	ไม่รู้จักหน้าที่ของคำในประโยค		
๖	มีปัญหาในการอ่านคำพ้องรูป พ้องเสียง		
๗	อ่านราชาศัพท์ไม่ได้		
๘	อ่านบทร้อยกรองลำปาก		
๙	อ่านคำยากประจำบทไม่ได้		
๑๐	อ่านจับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้		
๒. ด้านการเขียน			
๑	ฟังคำบรรยายแล้วจดโน้ตย่อไม่ได้		
๒	เขียนคำที่มีตัวการันต์ไม่ได้		
๓	เขียนสรุปใจความสำคัญไม่ได้		
๔	เขียนบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตนเองไม่ได้		
๕	เขียนเรียงความยาวๆ ไม่ได้		
๖	เขียนบรรยายภาพไม่ได้		
๗	เขียนย่อความไม่ได้		
๘	เขียนคำพ้องรูป - พ้องเสียงไม่ได้		
๙	เขียนคำยากประจำบทไม่ได้		
๑๐	เขียนตามคำบอกไม่ได้		
๓. ด้านการคำนวณ			
๑	ไม่เข้าใจความหมายและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์		
๒	ไม่สามารถเขียนเศษส่วนในลักษณะทศนิยมและทศนิยมซ้ำ		
๓	ไม่เข้าใจและเขียนจำนวนตรรกยะ และอตรรกยะไม่ได้		
๔	ไม่เข้าใจและเขียนจำนวนในรูปอัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละในการแก้โจทย์ปัญหา		
๕	ไม่เข้าใจการเขียนระบบจำนวนจริง		
๖	ไม่เข้าใจและเขียนค่าสัมบูรณ์ไม่ได้		
๗	ไม่เข้าใจการเขียนจำนวนจริงในรูปเลขยกกำลังที่เป็นจำนวนตรรกยะจำนวนจริงที่อยู่ในเกณฑ์		
๘	ไม่เข้าใจเรื่องการประมาณค่า		

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๙	ไม่เข้าใจเรื่องจำนวนเต็มและเศษส่วน		
๑๐	ไม่เข้าใจเกี่ยวกับระบบจำนวน		
๔.ด้านพฤติกรรมทั่วไป			
๑	ล้าเลในความสามารถของตนเอง มักจะพึ่งโชคกลางหรือสิ่งภายนอกมากกว่าการทำงานหนัก		
๒	ไม่ทำตามคำสั่ง ทำงานไม่เสร็จ		
๓	มีความยากลำบากในการจัดระบบงาน		
๔	หลีกเลี่ยง ไม่ชอบหรือล้าเลใจที่จะทำงานหรือการบ้านที่ต้องมีระเบียบและใส่ใจในงาน		
๕	หันเหความสนใจไปสู่ภายนอกได้ง่าย		
๖	ลืมหากิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน		
๗	สับสนด้านซ้าย ขวา		
๘	วางสิ่งของเครื่องใช้ไม่เป็นระเบียบ		
๙	ใจไม่ค่อยจดจ่ออยู่กับงาน มองโน่นมองนี่บ่อยๆ		
๑๐	เสียสมาธิง่ายมองไปยังทุกสิ่งทีเคลื่อนไหวผ่านสายตา		

เกณฑ์การพิจารณา

๑. ด้านการอ่าน ถ้าตอบว่าใช่ ๗ ข้อขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน

๒. ด้านการเขียน ถ้าตอบว่าใช่ ๗ ข้อขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการเขียน

๓. ด้านการคำนวณ ถ้าตอบว่าใช่ ๕ ข้อขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการคำนวณ

๔. ด้านพฤติกรรมทั่วไป ถ้าตอบว่าใช่ ๔ ข้อขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หากพบว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน ให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษ และส่งต่อให้แพทย์ตรวจวินิจฉัยต่อไป

ผลการคัดกรอง

- ☐ พบความบกพร่อง   ☐ ด้านการอ่าน   ☐ ด้านการเขียน   ☐ ด้านการคำนวณ
- ☐ ไม่พบความบกพร่อง

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

ลงชื่อ ..... ใบุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
 (.....)

ลงชื่อ ..... ใบุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
 (.....)

คำยินยอมของผู้ปกครอง

ข้าพเจ้า(นาย / นาง / นางสาว)..... เป็นผู้ปกครองของ
 (ด.ช. / ด.ญ./ นาย / นางสาว) ..... ☐ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม
 ให้ดำเนินการคัดกรอง (ด.ช./ ด.ญ./ นาย / น.ส.).....
 ตามแบบคัดกรองนี้ เมื่อพบว่ามีความเสี่ยงเป็นผู้ที่มีความบกพร่องตามแบบคัดกรองข้างต้น ☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี
 ให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษต่อไป

ลงชื่อ..... ผู้ปกครอง
 (.....)

การเตรียมการคัดกรอง

๑. แบบคัดกรอง เลือกใช้แบบคัดกรองให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาศึกษาทบทวนเนื้อหา
๒. เตรียมสื่อ อุปกรณ์ ได้แก่ หนังสือเรียน รูปภาพ แผ่นภาพสี แบบทดสอบ ฯลฯ
๓. การสอบถามหรือการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่
  - ผู้ปกครอง
  - ครูประจำวิชา ครูประจำชั้น พยาบาลประจำโรงเรียน ข้อมูลสุขภาพ
  - เพื่อนนักเรียน
๔. การเตรียมสถานการณ์ เช่นข้อคำถามให้แสดงพฤติกรรม คำสั่งให้ปฏิบัติ
๕. การเตรียมสถานที่ เป็นการกำหนดสถานที่เพื่อสังเกตพฤติกรรม
๖. การคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ครูหรือผู้ให้ข้อมูลควรมีเวลาในการจัดการเรียนให้
 นักเรียนมาระยะเวลาหนึ่ง อาจประมาณ ๑ เทอม เพื่อมีเวลาที่จะพบปัญหาทางการเรียนของนักเรียน

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ
พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ
การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยที่ ๓.๖ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา

เอกสารความรู้

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องในการเปล่งเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคลที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียนหรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบเนื้อหาและหน้าที่ของภาษา

(ประกาศคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖)

แบบสรุปองค์ความรู้

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ
พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๖ การใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปองค์ความรู้ หน่วยย่อยที่ ๓.๖ ในลักษณะของการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Map) หรือ
เป็นแผนภูมิ ตาราง ฯลฯ

ใบงาน : กรณีศึกษา

กิจกรรมที่ปฏิบัติ : ให้ท่านศึกษาพฤติกรรมของเด็กต่อไปนี้ แล้วคัดกรองเด็ก โดยเลือกใช้แบบคัดกรองที่ตรงกับ

พฤติกรรม พร้อมระบุว่า เด็กชายจรินทร์ ถิ่นคชสาร มีความบกพร่องประเภทใด

เด็กชายจรินทร์ ถิ่นคชสาร เกิดวันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่ามีพฤติกรรมพูดด้วยน้ำเสียงไม่ชัดเจน เสียงเพี้ยนมาก หรือเป็นเสียงพึมพำ ฟังแล้วไม่เข้าใจ บางส่วนของคำขาดหายไป ระดับเสียงอยู่ในระดับเดียวกัน ไม่เว้นวรรค หรือเว้นวรรคไม่ถูกต้องจนครูต้องเตือนตลอดให้พูดซ้ำๆ ทีละคำ พูดไม่ตรงตามโครงสร้างของภาษา

ประเมินครั้งที่.....

แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
(เนื่องจากไม่มีใบรับรองความพิการ/สมุดประจำตัวคนพิการ/ใบรับรองแพทย์)

ชื่อ-นามสกุล (ด.ช. / ด.ญ. / นาย / นางสาว).....

วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ ..... ปี .....เดือน

ระดับชั้น..... วัน เดือน ปี ที่ประเมิน.....

คำชี้แจง

๑. แบบคัดกรองฉบับนี้เป็นแบบคัดกรองเพื่อประโยชน์ในทางการจัดการศึกษาเท่านั้น
๒. วิเคราะห์ลักษณะ/พฤติกรรม ของเด็กซึ่งเป็นลักษณะหรือพฤติกรรม ที่เด็กแสดงออกบ่อยๆ โดยให้ทำเครื่องหมาย /ลงในช่อง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ที่ตรงกับลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆ ของเด็ก
๓. ผู้ทำการคัดกรองเบื้องต้นต้องผ่านการอบรมวิธีการใช้และการประเมิน ตามแบบคัดกรองนี้และควรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด เช่น ผู้ปกครองหรือครู เพื่อให้เกิดความชัดเจนถูกต้อง
๔. ผู้คัดกรองควรจะมีอย่างน้อย ๒ คนขึ้นไป

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๑	อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงมีความผิดปกติ		
๒	ใช้หน่วยเสียงแทนกัน เช่น แทนที่จะพูดว่า “นาฬิกา” พูดว่า “นากี้กา” “เสือ” เป็น “เหือ” เป็นต้น		
๓	พูดด้วยน้ำเสียงไม่ชัดเจน เสียงเพี้ยนมาก หรือเป็นเสียงพึมพำ ฟังแล้วไม่เข้าใจ		
๔	เสียงบางส่วนของคำขาดหายไป เช่น “ความ” เป็น “คาม” เป็นต้น		
๕	ความบกพร่องของระดับเสียง เช่น เสียงสูงหรือต่ำตลอดเวลา หรือเสียงที่พูดอยู่ในระดับเดียวตลอด เสียงผิดเพี้ยน ผิดวัย		
๖	พูดไม่ถูกลำดับขั้นตอน ไม่เป็นไปตามโครงสร้างของภาษา เช่น ฉันทลาดไป ข้างกั้นฉัน เป็นต้น		
๗	การเว้นวรรคตอนไม่ถูกต้องเช่น “ผ้าสี่เหลี่ยม...ม้า” เป็นต้น		
๘	อัตราการพูดเร็วหรือช้าเกินไป		
๙	พูดตะกุกตะกักหรือพูดติดอ่าง		
๑๐	บกพร่องในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด หรือภาษาเขียนหรือระบบสัญลักษณ์		

เกณฑ์การพิจารณา

ถ้าตอบว่าใช่ ๕ ข้อ ขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษ และส่งต่อไปแพทย์ตรวจวินิจฉัยต่อไป

ผลการคัดกรอง☐ พบความบกพร่อง☐ ไม่พบความบกพร่อง

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ ..... ใบุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

ลงชื่อ ..... ใบุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
(.....)

คำยินยอมของผู้ปกครอง

ข้าพเจ้า(นาย / นาง / นางสาว)..... เป็นผู้ปกครองของ
(ด.ช. / ด.ญ./ นาย / นางสาว) ..... ☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม ให้
ดำเนินการคัดกรอง (ด.ช./ ด.ญ./ นาย / น.ส.).....ตาม
แบบคัดกรองนี้ เมื่อพบว่ามีแนวโน้มเป็นผู้ที่มีความบกพร่องตามแบบคัดกรองข้างต้น ☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี
ให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษต่อไป

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(.....)

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ

พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๗ บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

เอกสารความรู้

บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

ความหมายบุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์ หมายถึง บุคคลที่มีอารมณ์และพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมากและปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่เป็นที่ยอมรับทาง สังคมส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็กและผู้อื่น เป็นผลมาจากความขัดแย้งของเด็กกับสภาพแวดล้อม หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตัวเด็กเองขาดสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนหรือผู้อื่น ความเก็บกดทางอารมณ์จะ แสดงออกทางร่างกาย แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม

- กลุ่มความประพฤติดีผิดปกติ มีลักษณะก้าวร้าว ทำร้ายผู้อื่น ต่อต้าน เสียงดัง พุดหยาบคาย
- กลุ่มบุคคลผิดปกติ ชอบเก็บตัว ขาดความมั่นใจ กัดเล็บ เจ็บเฉย ไม่พูด มองโลกในแง่ร้าย
- กลุ่มขาดวุฒิภาวะ มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับวัย สมาธิ ไม่สนใจสิ่งรอบตัว งุ่มง่าม เฉื่อยชา

สกปรก ขาดความรับผิดชอบ

- กลุ่มที่มีปัญหาทางสังคม ชอบหนีโรงเรียน หนีออกจากบ้าน คบเพื่อนไม่ดี ต่อต้านผู้มีอำนาจ ชอบ เทียวกลางคืน

เกณฑ์การตัดสินเป็นเด็กที่แสดงพฤติกรรมทางอารมณ์ที่เบี่ยงเบนไปจากเด็กทั่วไปในวัยเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะได้รับการแนะแนวและบริการให้คำปรึกษาแล้วก็ตามก็ยังมีปัญหาทางอารมณ์อยู่ในลักษณะเดิม

การประเมินผลทางจิตวิทยาและการสังเกตอย่างมีระบบ ระบุว่าเด็กมีปัญหาในทางพฤติกรรมมาเป็น ระยะเวลาอันยาวนานมีพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของตน การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ พัฒนาการ ทางสังคม พัฒนาการทางภาษาและการควบคุมพฤติกรรมของตนเองมีหลักฐานอื่นยืนยันว่าปัญหาของนักเรียน มิได้เกิดจากความบกพร่องทางร่างกาย การรับรู้และสติปัญญา

ลักษณะของบุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ลักษณะบางอย่างที่พอสังเกตได้

๑. ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ก้าวร้าว ก่อวุ่นเป็นอันตรายแก่ตนเองและผู้อื่น
  - โหดร้าย ทารุณ รังแกสัตว์ - ชกต่อยทำร้ายร่างกายตนเองและผู้อื่น
  - ข่มขู่ คุกคาม หิวต้อ้ง กระตือรือร้น
  - ก้าวร้าว ก่อวุ่นเพื่อน - การประทุษร้ายทางเพศ
๒. เคลื่อนไหวผิดปกติ ไม่อยู่นิ่ง เคลื่อนไหวตลอดเวลา มีความสนใจสั้น สนใจบทเรียนได้ไม่นาน
๓. มีปัญหาปรับตัวทางสังคม มีการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ ที่เป็นที่ยอมรับของสังคม
  - ทำลายสาธารณสมบัติ - มีนิสัยลักขโมย ฝ่าฝืนกติกา ต่อต้านสังคม
  - วิวาทกับผู้อื่นเสมอ - ประทุษร้ายทางเพศ
  - ไม่เคารพ ไม่เชื่อฟังครูและพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างรุนแรง ไม่เคารพยำเกรงผู้อื่น
  - ขาดความรับผิดชอบ

๔. มีความรู้สึกกังวลและปมด้อยอย่างรุนแรงสม่ำเสมอ
  - ไม่กล้าพูดไม่กล้าแสดงออก
  - มีประหม่าอย่างมากเมื่อให้แสดงออก เช่น รายงาน
  - มีอาการเจ็บป่วยทางกายเมื่อมาโรงเรียนอ้างเหตุผลต่าง ๆ นานา เพื่อที่จะไม่ทำกิจกรรมใด ๆ
  - ร้องไห้บ่อย - วิดกกังวล ลุกลี้ลุกลอน
๕. หนีสังคมปลีกตัวออกจากสังคมอันมีผลต่อการเรียน
  - ไม่พูดคุย ไม่เล่นกับเพื่อน ไม่มีสัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้าง ถอยหนีสังคม
  - ไม่ร่วมกับกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ หนีเรียนเป็นประจำ
  - เจ้าอารมณ์ รุนแรง
  - แยกตัวอยู่คนเดียว ทำงานคนเดียวตลอดเวลา
  - เก็บตัว หงุดหงิด เหม่อลอย

อาการที่อาจแสดงออกบ่อยๆ

๑. อาการสมาธิสั้น (Inattention)

- ๑) มีความยากลำบากในการตั้งสมาธิ
- ๒) มักกวอกแว่งง่าย ตามสิ่งเร้าภายนอก
- ๓) ดูเหมือนไม่ฟังเมื่อมีคนพูดด้วย
- ๔) ทำตามคำสั่งไม่จบ หรือทำกิจกรรมไม่เสร็จ
- ๕) หลีกเลียงที่จะทำกิจกรรมที่ต้องใช้ความพยายาม
- ๖) ละเลยในรายละเอียด หรือทำผิดด้วยความเลินเล่อ
- ๗) มีความยากลำบากในการจัดระเบียบงานหรือกิจกรรม
- ๘) ทำของหายบ่อยๆ
- ๙) มักลืมกิจวัตรประจำวันที่ต้องทำสม่ำเสมอ

๒. อาการอยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity)

- ๑) หยุกหยิก ขยับตัวไปมา
- ๒) นั่งไม่ติดที่ มักต้องลุกเดินไปมา
- ๓) มักวิ่งวุ่นหรือปีนป่ายในสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม
- ๔) ไม่สามารถเล่นเงียบๆ ได้
- ๕) เคลื่อนไหวไปมา คล้ายติดเครื่องยนต์ตลอดเวลา
- ๖) พูดมากเกินไป

๓. อาการหุนหันพลันแล่น (Impulsiveness)

- ๑) มีความยากลำบากในการรอคอย
- ๒) พูดโพล่งขึ้นมา ก่อนถามจบ
- ๓) ขัดจังหวะ หรือสอดแทรกผู้อื่น ในวงสนทนาหรือในการเล่น

แบบสรุปลองค์ความรู้

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ
พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๗ การใช้แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปลองค์ความรู้ หน่วยย่อยที่ ๓.๗ ในลักษณะของการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Map) หรือ
เป็นแผนภูมิ ตาราง ฯลฯ

ใบงาน: กรณีศึกษา

กิจกรรมที่ปฏิบัติ : ให้ท่านศึกษาพฤติกรรมของเด็กต่อไปนี้ โดยเลือกใช้แบบคัดกรองที่ตรงกับพฤติกรรม พร้อมระบุว่า เด็กชายพาที ปัญญาดี มีความบกพร่องประเภทใด

เด็กชายพาที ปัญญาดี เกิดวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗ พบพฤติกรรม ดังนี้ คือ ไม่อยู่นิ่ง เคลื่อนไหวตลอดเวลาโดยปราศจากจุดมุ่งหมาย มีความสนใจสั้น สนใจบทเรียนไม่ได้นาน ขาดสมาธิในการเรียน มักตีสุนัขหรือแมวอย่างรุนแรงบ่อยๆ โดยไม่มีเหตุผล เมื่ออยากได้สิ่งของจากเพื่อน ไม่กล้าพูด แต่จะแสดงอาการข่มขู่ หรือทำร้ายเพื่อน เมื่อไม่พอใจในสถานการณ์ต่าง ๆ มักจะกระตืบเท้า หวีดร้อง โวยวาย หรือทำลายสาธารณสมบัติ มีพฤติกรรมลักขโมยบ่อยครั้งจนเพื่อนไม่กล้าคบหาสมาคมด้วย มีพฤติกรรมต่อต้านไม่เคารพ ไม่เชื่อฟัง ผู้อาวุโส เช่น ครูและพ่อแม่ อย่างรุนแรง เมื่อครูให้ออกไปแสดงหรือทำกิจกรรมต่างๆ เช่น นำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน ไม่กล้าแสดงออกและมีการประหม่าอย่างมาก ครูพบว่าเมื่อมีการบ้านเยอะจะอ้างว่ามีอาการตัวร้อนเป็นไข้ ขอบพักที่ห้องพยาบาล ไม่ร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้มักแยกตัวอยู่คนเดียวและทำงานคนเดียวแม้ครูจะจัดกลุ่มทำกิจกรรมให้

ประเมินครั้งที่.....

แบบคัดกรองบุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

(กรณีไม่มีใบรับรองความพิการ/สมุดประจำตัวคนพิการ/ใบรับรองแพทย์)

ชื่อ - นามสกุล (ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว).....
 วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ.....ปี.....เดือน
 ระดับชั้น..... วัน เดือน ปี ที่ประเมิน .....

คำชี้แจง

๑. แบบคัดกรองฉบับนี้เป็นแบบคัดกรองเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาเท่านั้น

๒. วิเคราะห์ลักษณะ/พฤติกรรม ของเด็กซึ่งเป็นลักษณะหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติอย่างมาก หรือเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถเรียนหนังสือได้เหมือนเด็กปกติทั่วไปและการที่เด็กไม่สามารถเรียนได้นั้น มิได้มีสาเหตุมาจากองค์ประกอบทางสติปัญญา การรับรู้และสุขภาพหรือความบกพร่องทางร่างกาย โดยให้ทำเครื่องหมาย/ลงในช่อง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ที่ตรงกับลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆ

๓. ผู้ทำการคัดกรองเบื้องต้นต้องผ่านการอบรมวิธีการใช้ และการประเมินตามแบบคัดกรองนี้และควรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด เช่น ผู้ปกครองหรือครู เพื่อให้เกิดความชัดเจนถูกต้อง

๔. ผู้คัดกรองควรมีอย่างน้อย ๒ คนขึ้นไป

ที่	ลักษณะ/พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๑	ก้าวร้าว ก่อวุ่นเป็นอันตรายแก่ตนเองและผู้อื่น		
	๑.๑ โหดร้าย ทารุณ รังแกสัตว์		
	๑.๒ ขกต้อย ทำร้ายร่างกายตนเองและผู้อื่น		
	๑.๓ ข่มขู่ คุกคาม หิวต้อร้อง กระตืบเท้า		
๒	การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ		
	๒.๑ ไม่อยู่นิ่ง เคลื่อนไหวตลอดเวลาโดยปราศจากจุดมุ่งหมาย		
	๒.๒ มีความสนใจสั้น สนใจบทเรียนไม่ได้นาน ขาดสมาธิในการเรียน		
	๒.๓ ก่อวุ่นเพื่อน		
๓	การปรับตัวทางสังคม มีการปรับตัวทางสังคมไม่ถูกต้อง มีการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับของสังคม		
	๓.๑ ทำลายสาธารณสมบัติ		
	๓.๒ ลักขโมย		
	๓.๓ การต่อสู่ระหว่างสถานศึกษาที่เป็นคู่อริ วิวาทกับผู้อื่นเสมอ		
	๓.๔ ประทุษร้ายทางเพศ		
	๓.๕ ไม่เคารพ ไม่เชื่อฟัง ครูและพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างรุนแรง		

ที่	ลักษณะ/พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๔	มีความรู้สึกรีดกัังวลและมีปมด้วย อย่างรุนแรงสม่ำเสมอ		
	๔.๑ ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก		
	๔.๒ มีการประหม่อมามากเมื่อให้ออกไปแสดงออก เช่น รายงาน		
	๔.๓ มีอาการตัวร้อนเป็นไข้เมื่อมาสถานศึกษา		
	๔.๔ ร้องไห้บ่อย		
๕	การหนีสังคม การปลีกตัวออกจากสังคม อันมีผลต่อการเรียน		
	๕.๑ ไม่พูดคุย ไม่เล่นกับเพื่อน		
	๕.๒ ไม่ร่วมกิจกรรมที่ทางสถานศึกษาจัดให้		
	๕.๓ เจ้าอารมณ์ รุนแรง		
	๕.๔ ชอบอยู่คนเดียว ทำงานคนเดียวตลอดเวลา		

เกณฑ์กาพิจารณา

ถ้าตอบว่าใช่ ๑ ใน ๕ ข้อ และตอบใช่ ๒ ข้อย่อยในข้อหนึ่ง ถือว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ควรให้การช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของผู้เรียน และควรส่งต่อไปแพทย์วินิจฉัยต่อไป

ผลการคัดกรอง

☐

พบความบกพร่อง

☐

ไม่พบความบกพร่อง

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ ..... ใบุฉบัตร เลขที่.....ผู้คัศกรอง
(.....)

ลงชื่อ ..... ใบุฉบัตร เลขที่.....ผู้คัศกรอง
(.....)

คำยินยอมของผู้ปกครอง

ข้าพเจ้า (นาย /นาง/นางสาว.....

เป็นผู้ปกครองของ(ด.ช. / ด.ญ. / นาย / นางสาว).....

☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม ให้ดำเนินการคัดกรองพบความบกพร่อง(ด.ช./ ด.ญ. / นาย/ นางสาว)

..... ตามแบบคัดกรองนี้

เมื่อพบว่า มีแนวโน้มเป็นเด็กที่มีความบกพร่องตามแบบคัดกรองข้างต้น ☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม

ให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้ปกครอง
(.....)

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ
พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ
การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๘ การใช้แบบคัดกรองบุคคลออทิสติก

เอกสารความรู้

บุคคลออทิสติก

๑.ความหมายของบุคคลออทิสติก

บุคคลออทิสติก หมายถึง บุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วน ซึ่งส่งผลต่อ
ความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรม
หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความผิดปกตินั้นค้นพบได้ก่อนอายุ ๓๐ เดือน (ประกาศ
กระทรวงศึกษาธิการเรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒)

แบบสรุปองค์ความรู้

หน่วยที่ ๓ การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภท ตามประกาศคณะกรรมการ

พิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๖

หน่วยย่อยที่ ๓.๘ การใช้แบบคัดกรองบุคคลออทิสติก

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปองค์ความรู้ หน่วยย่อยที่ ๓.๘ ในลักษณะของการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Map) หรือ
เป็นแผนภูมิ ตาราง ฯลฯ

ใบงาน : กรณีศึกษา

กิจกรรมที่ปฏิบัติ : ให้ท่านศึกษาพฤติกรรมของเด็กต่อไปนี้ แล้วคัดกรองเด็ก โดยเลือกใช้แบบคัดกรองที่ตรงกับพฤติกรรม พร้อมระบุว่า เด็กชายชาคริต เวนิช มีความบกพร่องประเภทใด

เด็กชายชาคริต เวนิช เกิดวันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่ามีพฤติกรรมไม่ยอมสบตาพ่อแม่มักจะชอบอยู่คนเดียว เด็กไม่ชอบการกอดรัด เด็กจะเหมือนหุ่นไม่แสดงออกถึงความรัก ความโกรธ ไม่ร้องไห้เมื่อแม่ออกนอกห้องนอน ไม่ดีใจเมื่อแม่กลับเข้ามา พูดไม่เป็นภาษา เวลาดีใจ เสียใจหรือโกรธ ก็ไม่แสดงสีหน้าหรือท่าทางเพื่อแสดงออก เวลาพูดมาน้ำเสียงจะเหมือนหุ่นยนต์ อยากได้อะไรก็จะใช้วิธีการร้องหรือแย่งของแทนที่จะขอ และยังพบว่ามีพฤติกรรมแปลก เช่น นั่งเคาะโต๊ะ หรือโบกมือต่อเนื่องอยู่เป็นชั่วโมง นั่งโยกหน้าโยกหลังเป็นเวลานานและมักจะคว้ามือคนอื่น ให้พาไปทำในสิ่งที่ต้องการ

แบบคัดกรองบุคคลออทิสติก

(เนื่องจากไม่มีใบรับรองความพิการ/สมุดประจำตัวคนพิการ/ใบรับรองแพทย์)

ชื่อ-นามสกุล (ด.ช. / ด.ญ. / นาย / นางสาว).....

วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ..... ปี .....เดือน

ระดับชั้น..... วัน เดือน ปี ที่ประเมิน.....

คำชี้แจง

๑. แบบคัดกรองฉบับนี้เป็นแบบคัดกรองเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาเท่านั้น
๒. วิเคราะห์ลักษณะ/พฤติกรรม ของเด็กซึ่งเป็นลักษณะหรือพฤติกรรม ที่เด็กแสดงออกบ่อยๆ โดยให้ทำเครื่องหมาย/ลงในช่อง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ที่ตรงกับลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆ ของเด็ก
๓. ผู้ทำการคัดกรองเบื้องต้นต้องผ่านการอบรมวิธีการใช้ และการประเมิน ตามแบบคัดกรองนี้และควรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด เช่น ผู้ปกครองหรือครู เพื่อให้เกิดความชัดเจนถูกต้อง
๔. ผู้คัดกรองควรจะมีอย่างน้อย ๒ คนขึ้นไป

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
๑	ด้านพฤติกรรม / อารมณ์		
	มีพฤติกรรมกระตุ้นตัวเอง ซึ่งเป็นพฤติกรรมซ้ำๆ เช่น สะบัดนิ้วมือ เล่นมือ ตมเคาะ หรือหมุนสิ่งของ เป็นต้น		
๒	แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมประจำวัน เช่น เด็กไม่ยอมเปลี่ยนเส้นทางการไปโรงเรียน เด็กไม่ยอมเปลี่ยนเก้าอี้ที่นั่งในห้องเรียน เป็นต้น		
๓	มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสัมผัส เช่น เดินเขย่งปลายเท้า ไม่ชอบการกอดรัด ทนต่อเสียงบางอย่างไม่ได้ เป็นต้น		
๔	มีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง เช่น ชอบวิ่ง เดินไปมารอบห้อง เป็นต้น		
๕	ไม่เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น เช่น ไม่เข้าใจเวลาเพื่อนโกรธ เศร้า เสียใจ เป็นต้น		
๖	ด้านการสื่อความหมาย		
	แสดงความต้องการโดยการจูงมือ เช่น เด็กจะจูงมือผู้ปกครอง/ครู เพื่อนำไปทำสิ่งที่ต้องการ เป็นต้น		
๗	ใช้ภาษาพูดของตนเองที่ผู้อื่นไม่เข้าใจ		
๘	พูดเลียนแบบ หรือพูดวนคำถาม		
๙	พูดคำซ้ำๆ ที่เคยได้ยินบ่อย เช่น พูดตามโฆษณาที่ได้ยินจากโทรทัศน์		
๑๐	ไม่สามารถเริ่มต้นบทสนทนากับผู้อื่นได้		
๑๑	พูดเรื่องที่ตนเองสนใจโดยไม่สนใจผู้ฟัง		
๑๒	ไม่เข้าใจคำที่เป็นนามธรรม เช่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่		

ที่	ลักษณะ / พฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์	
		ใช่	ไม่ใช่
	ด้านสังคม		
๑๓	ไม่มองสบตากับผู้อื่นขณะสนทนา		
๑๔	ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง เช่น ไม่เล่นกับเพื่อน ไม่สนใจคนรอบข้าง เป็นต้น		
๑๕	มีปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลรอบข้างไม่เหมาะสม เช่น เล่นกับเพื่อนแรง		
๑๖	แสดงพฤติกรรมการตอบสนองทางอารมณ์ และสังคมไม่เหมาะสม เช่น ส่งเสียงกรีดร้อง ทำร้ายตนเองหรือผู้อื่นเมื่อถูกขัดใจ เป็นต้น		
๑๗	แยกตัวออกมาอยู่ตามลำพัง เช่น ในขณะที่เพื่อนทำกิจกรรมกลุ่ม ไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม		
๑๘	ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎกติกา ระเบียบหรือข้อตกลงได้ เช่น ไม่รู้จักการรอคอย ไม่รู้จักการเข้าแถว เป็นต้น		

เกณฑ์การพิจารณา

ถ้าตอบว่าใช่ อย่างน้อย ๒ ด้านๆ ละ ๒ ข้อ ขึ้นไป แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลออทิสติกให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษ และส่งต่อให้แพทย์ตรวจวินิจฉัยต่อไป

ผลการคัดกรอง

☐ พบความบกพร่อง

☐ ไม่พบความบกพร่อง

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

ลงชื่อ ..... ใบุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
 (.....)

ลงชื่อ ..... ใบุฒิบัตร เลขที่.....(ผู้คัดกรอง)
 (.....)

คำยินยอมของผู้ปกครอง

ข้าพเจ้า(นาย / นาง / นางสาว)..... เป็นผู้ปกครองของ
 (ด.ช. / ด.ญ./ นาย / นางสาว) ..... ☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม ให้
 ดำเนินการคัดกรอง (ด.ช./ ด.ญ./ นาย /น.ส.).....
 ตามแบบคัดกรองนี้ เมื่อพบว่ามีความเป็นผู้นที่มีความบกพร่องตามแบบคัดกรองข้างต้น ☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี
 ให้จัดบริการช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษต่อไป

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
 (.....)

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๔ เทคนิคการให้คำปรึกษาและการประสานกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารความรู้

แนวคิดในการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กพิการ

สัมพันธภาพและความรู้ความเข้าใจของบุคคลในครอบครัวมีความสำคัญต่อพัฒนาการและความมั่นคงทางอารมณ์และสังคมของสมาชิกทุกคน หากสมาชิกคนใดมีปัญหาทางอารมณ์จะมีผลกระทบต่อสมาชิกคนอื่นๆ และบรรยากาศในครอบครัว ส่งผลต่อบุคลิกภาพ ปฏิสัมพันธ์ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันของสมาชิกในครอบครัว การให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องที่เหมาะสมจะทำให้เด็กพิการได้รับความช่วยเหลือ ส่งผลต่อการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเอื้ออาทรและการวางแผนการจัดการศึกษาและการรับบริการที่จำเป็นทำให้เด็กพิการประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตสามารถเข้าสู่สังคมและพึ่งพาตนเองได้โดยครอบครัวเป็นฐาน

เทคนิควิธีการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๑. ศึกษาประวัติครอบครัว เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของครอบครัวรูปแบบปฏิสัมพันธ์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยให้ผู้รับการปรึกษาเล่าถึงเรื่องราวต่างๆ ในครอบครัว คนสำคัญในชีวิต
๒. รับฟังเรื่องราวอย่างตั้งใจ จับประเด็นเนื้อหาความรู้สึกละเอียดเพื่อสื่อกลับให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ตนเองสะท้อนความรู้สึก เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ทราบถึงความรู้สึกของตนเอง อาจสะท้อนโดยใช้คำพูดที่แสดงความรู้สึกจากเนื้อหาที่ผู้รับการปรึกษาได้พูดมาแล้ว เช่น “ คุณรู้สึกอย่างไร..... ”
๓. ทวนคำพูด การพูดต่อเติมประโยคให้สมบูรณ์การนำคำตอบของผู้รับคำปรึกษามาประกอบการสนทนา
๔. สรุปความ โดยสรุปคำพูดของผู้รับการปรึกษาให้สั้นลง เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับคำปรึกษา
๕. ยกตัวอย่างประสบการณ์ของตนเองหรือผู้อื่นเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นว่าปัญหาที่ตนพบนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้และผู้อื่นก็เคยประสบมาเช่นกัน
๖. สนับสนุน โดยการพูดให้กำลังใจแก่ผู้รับคำปรึกษาและเป็นการยืนยันว่าสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาได้ทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เช่น “ สิ่งที่คุณทำนั้นนับว่าเป็นการเสียสละอย่างมาก ”

ผู้ให้คำปรึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครอบครัวให้มีความรู้ ทักษะปฏิบัติการและประสบการณ์ที่จะช่วยให้เด็กพิการก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จโดยคำนึงถึงการทำงานร่วมกันของผู้ให้คำปรึกษาและผู้เกี่ยวข้อง การฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนด้านกฎหมาย การสนับสนุนให้เด็กพิการมีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเองและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตรวมทั้งการเชื่อมโยงของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลกับแผนการเชื่อมต่อทางการศึกษาอย่างจริงจังจะช่วยให้เด็กพิการประสบความสำเร็จต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตได้

การประสานงานกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

การประสานงาน คือ การที่บุคคลหรือหน่วยงานในองค์กร ทำงานร่วมกับบุคคลและหน่วยงานอื่นเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต้องกระทำต่อเนื่องสอดคล้องกันไปเพื่อให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการประสานงาน

๑. เพื่อแจ้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ
๒. เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดี
๓. เพื่อขอคำยินยอมหรือความเห็นชอบ
๔. เพื่อขอความช่วยเหลือ
๕. เพื่อจัดซื้อจัดจ้างที่อาจมีขึ้น
๖. เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย
๗. เพื่อให้งานมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

ประโยชน์ของการประสานงาน

๑. ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นรวดเร็ว
๒. ช่วยประหยัดเวลาและทรัพยากรในการปฏิบัติงาน
๓. ช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร
๔. ช่วยสร้างความสามัคคีและความเข้าใจในหมู่คณะ
๕. เสริมสร้างขวัญของผู้ปฏิบัติงาน
๖. ลดอันตรายจากการทำงานให้น้อยลง
๗. ช่วยลดข้อขัดแย้งในการทำงาน
๘. ช่วยให้ปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะและเพิ่มผลสำเร็จของงาน
๙. ช่วยเกิดความคิดใหม่ๆ และปรับปรุงอยู่เสมอ
๑๐. ป้องกันการทำงานซ้ำซ้อน
๑๑. การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของการประสานงาน มีหลายวิธีแตกต่างกันไป ได้แก่

๑. การประสานงานอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
๒. การประสานงานภายในองค์กรและภายนอกองค์กร
๓. การประสานงานในแนวดิ่ง (Top- Down Bottom-up) และแนว

เทคนิคการประสานงาน

๑. กำหนดเป้าหมายในการประสานงานให้ชัดเจน
๒. เตรียมข้อมูลที่จะใช้ในการประสานงานให้ครบถ้วนครอบคลุม
๓. ศึกษาข้อมูลของบุคคลหรือหน่วยงานจะประสานงานด้วย
๔. วางแผนการประสานงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายและระยะเวลา
๕. เตรียมตนเองให้พร้อมและเหมาะสมตามกาลเทศะ เช่น การแต่งกาย การใช้ภาษาพูดที่เหมาะสมกับบุคคลที่ประสานงานด้วย
๖. เคารพและให้เกียรติผู้ที่ประสานงานด้วยรวมทั้งเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
๗. ประเมินผลการสื่อสารและประสานงานทุกครั้ง
๘. ปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการประสานงานจากผลการประเมินทุกครั้ง

การประสานงานเพื่อให้เด็กพิการได้รับบริการอย่างเต็มศักยภาพตามความต้องการจำเป็น ซึ่งเด็กพิการจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและพัฒนาจากบ้านสู่ศูนย์เตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน จากศูนย์การศึกษาพิเศษสู่โรงเรียน จากชั้นเรียนสู่ชั้นเรียนและจากโรงเรียนสู่ชุมชน เป็นต้น ทักษะในการประสานงานของครูและผู้ให้บริการทางการศึกษาย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานและความร่วมมือของผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง

แบบสรุปองค์ความรู้

หน่วยที่ ๔ เทคนิคการให้คำปรึกษาและการประสานกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปองค์ความรู้ หน่วยที่ ๔ เทคนิคการให้คำปรึกษาและการประสานกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเขียนเป็นแผนที่ความคิด (Mind Map)

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยที่ ๕ การวางแผนการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภท

เอกสารความรู้

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนเฉพาะบุคคล

๑. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ

มาตรา ๑๐ ระบุว่า การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ปกครองหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา ๒๔ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ (๑) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล

มาตรา ๒๘ หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตาม มาตรา ๑๐ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

๒. พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๕ คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้

(๑) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

(๒) เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น

(๓) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

มาตรา ๘ ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อย ปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง

๓. กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการให้คนพิการ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐

ออกตามความในมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ ซึ่งกำหนดให้คนพิการ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

๔. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๒

ได้กำหนดองค์ประกอบ กระบวนการจัดทำ บุคคลที่เกี่ยวข้องการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การทบทวน ปรับปรุงและความสำคัญของแผนการส่งต่อไว้อย่างชัดเจน

ความหมายของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ผดุง อารยะวิญญู (๒๕๔๒) ได้ให้ความหมายว่า เป็นแผนการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้น โดยได้ร่วมมือและความยินยอมจากผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แผนนี้บรรจุเนื้อหาสาระของแต่ละคน เป็นแผนในระยะ ๑ ปีและมีการทบทวนแผนทุกภาคเรียน

เบญจา ชลธารันนธ์ (๒๕๔๓) ได้ให้ความหมายว่า เป็นแผนการจัดการศึกษาซึ่งกำหนดแนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลพิการแต่ละบุคคล ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นเฉพาะบุคคล

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (๒๕๔๖) ได้ให้ความหมายว่า เป็นแผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งแผนดังกล่าวเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่จะทำให้การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนคนพิการทุกประเภท

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๔๘) ให้ความหมายว่า เป็นแผนการให้บริการทางการศึกษาพิเศษรายปี ที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรให้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นรายบุคคล โดย พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำ ซึ่งจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับระดับความสามารถในปัจจุบัน ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นเฉพาะบุคคล รวมทั้งแนวทางการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้นิยาม ไว้ว่า แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หมายถึง แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

กล่าวโดยสรุป แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หมายความว่า แผนการจัดการศึกษาที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการเป็นเฉพาะบุคคล โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครูและคณะสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาให้คนพิการ เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งในแผนจะต้องระบุระดับความสามารถในปัจจุบัน เป้าหมายระยะยาว ๑ ปี จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เกณฑ์และวิธีการวัดประเมินผล กำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตลอดจนมีการทบทวนปรับปรุงแผนตามความเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

๑. เพื่อให้คนพิการได้รับการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นเฉพาะบุคคล
๒. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้ การตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน
๓. เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู คณะสหวิชาชีพ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
๔. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถวางแผนจัดบริการทางการศึกษา ตลอดจนจัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน

องค์ประกอบของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแผนให้บริการทางการศึกษาพิเศษ ที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรให้กับผู้เรียนที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคล โดยความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและได้รับความเห็นชอบจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียนและมีการทบทวนแผนตามความเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกระทรวง เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๒ โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลทั่วไป
๒. ข้อมูลด้านการแพทย์หรือด้านสุขภาพ
๓. ข้อมูลด้านการศึกษา
๔. ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็น
๕. การกำหนดแนวทางการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ
๖. ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
๗. คณะกรรมการจัดทำแผน
๘. ความเห็นของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน

ประโยชน์ของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทางด้านการศึกษาด้านศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์ ดังนี้

ประโยชน์ต่อผู้เรียน

๑. ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือ บำบัด พื้นฟูสมรรถภาพ บริการทางการศึกษา เต็มศักยภาพอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล
๒. ผู้เรียนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามกฎหมายกระทรวง
๓. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ การวัดและประเมินผลตลอดจนการปรับปรุงเป้าหมายในการจัดการศึกษาของตน
๔. ผู้เรียนได้รับการส่งต่อทางการศึกษา และด้านอื่นๆ อย่างเหมาะสม

ประโยชน์ต่อครูผู้สอน

๑. ครูผู้สอนมีข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน
๒. ครูผู้สอนรู้ขอบเขตความรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนของตนเอง
๓. ครูผู้สอนมีข้อมูลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน
๔. ครูผู้สอนวัดผลและประเมินผลการพัฒนาได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้
๕. ครูผู้สอนสามารถปรับแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน
๖. ครูผู้สอนสามารถจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน

ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง

๑. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาและรับรู้เป้าหมายในการพัฒนาบุตรหลาน
๒. ผู้ปกครองสามารถขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาบุตรหลานที่บ้านได้อย่างต่อเนื่อง
๓. ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของบุตรหลานได้อย่างถูกต้อง
๔. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล การปรับแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพของบุตรหลาน
๕. ผู้ปกครองรับทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของบุตรหลาน ซึ่งสามารถนำมาวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตบุตรหลานได้อย่างมีเป้าหมาย

ประโยชน์ต่อสถานศึกษา

๑. สถานศึกษามีข้อมูลในการจัดผู้เรียนเข้าศึกษาในรูปแบบ ระบบ และระดับที่เหมาะสม
๒. สถานศึกษามีข้อมูลในการวางแผนบริหาร จัดสรรงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตร และแนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน
๓. สถานศึกษาสามารถวางแผนจัดบริการทางการศึกษา ตลอดจนจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน
๔. สถานศึกษามีข้อมูลในการกำหนดทิศทางการจัดการ การประสานความร่วมมือและการส่งต่อผู้เรียนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๕. สถานศึกษามีข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมการจัดการศึกษาของผู้เรียน

ประโยชน์ต่อผู้บริหาร

๑. ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา การวัดผล ประเมินผล และการปรับปรุงการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม
๒. ผู้บริหารมีข้อมูลในการวางแผนบริหารจัดการสถานศึกษาด้านบริหารงานทั่วไป แผนงานและงบประมาณ วิชาการ และบุคลากร ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

ประโยชน์ต่อคณะสหวิชาชีพ

คณะสหวิชาชีพได้ใช้ความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ ในการวิเคราะห์ วางแผน ประเมิน และร่วมพัฒนา ผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

กระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(Individualized Education Program : IEP) เป็นแผนการจัดการศึกษาที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นเฉพาะบุคคล โดยการมีส่วนร่วมของ สถานศึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครูและคณะสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นลายลักษณ์อักษร กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นการเฉพาะบุคคล ตลอดจนมีการทบทวนปรับปรุงแผนตามความเหมาะสม ซึ่งมีกระบวนการดำเนินการ ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นเตรียมการ

เมื่อพบว่าผู้เรียนมีปัญหาทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ การรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลของผู้เรียนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกต และการตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัญหาและร่วมกันหาแนวทางช่วยเหลือผู้เรียน

๑.๒ การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา

ขออนุญาตผู้ปกครองคัดกรองผู้เรียน โดยใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และอาจใช้แบบคัดกรองของหน่วยงานอื่นๆ เพิ่มเติมตามความเหมาะสมเพื่อให้ได้ข้อมูลของผู้เรียนที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น

กรณีพบว่าผู้เรียนมีแนวโน้มว่ามีความบกพร่อง ควรแนะนำให้ผู้ปกครองนำส่งแพทย์ หรือนักวิชาชีพ วินิจฉัยเพิ่มเติม

๒. ขั้นการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

การดำเนินการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ให้สถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สำหรับผู้เรียน แต่ละคน โดยมีกรรมการไม่น้อยกว่า ๓ คน ซึ่งประกอบด้วย (๑) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทน (๒) บิดาหรือมารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้ปกครองคนพิการ (๓) ครูประจำชั้น หรือครูแนะแนว หรือครูการศึกษาพิเศษ หรือครู ที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาพิเศษที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการและหรือคณะสหวิชาชีพ ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน

๒.๒ ตรวจสอบหรือการประเมินความสามารถพื้นฐาน

คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งทำการตรวจสอบหรือการประเมินความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน (Student) ตามหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้/ทักษะการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบ

จุดเด่น คือ ความสามารถหรือศักยภาพปัจจุบันที่ผู้เรียนสามารถทำได้ในสาระการเรียนรู้/ทักษะการเรียนรู้

จุดด้อย คือ สิ่งที่ผู้เรียนไม่สามารถทำได้ในสาระการเรียนรู้/ทักษะการเรียนรู้

ทั้งนี้ควรตรวจสอบหรือประเมินความสามารถพื้นฐานจากสภาพจริงในหลายสถานการณ์ให้ครอบคลุมถึงบริบทด้านสิ่งแวดล้อม (Environments) ซึ่งประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมด้านบุคคลและสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านกิจกรรม (Tasks) ที่ผู้เรียนปฏิบัติได้หรือไม่ในแต่ละวัน หรือไม่ได้รับการส่งเสริมในการทำกิจกรรม กิจกรรมนั้นเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่และด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (Tools) ที่ผู้เรียนได้รับหรือยังไม่ได้รับก่อนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและนำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล

กรณีสถานศึกษาตรวจสอบหรือประเมินความสามารถพื้นฐานแล้วพบว่า ผู้เรียนมีความพร้อมในทุกสาระการเรียนรู้/ทักษะการเรียนรู้ ให้ดำเนินการส่งต่อตามความเหมาะสมต่อไป

๒.๓ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

คณะกรรมการนำข้อมูลจากการตรวจสอบหรือประเมินความสามารถพื้นฐาน มาจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๒ ในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามความต้องการพิเศษของผู้เรียน ให้คำนึงถึงบริบทด้านผู้เรียน (Student) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environments) ด้านกิจกรรม (Tasks) และด้านเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (Tools) ด้วย

๓. ขั้นการนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปใช้

การนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปใช้ ครูผู้สอนต้องดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP)

ครูผู้สอนนำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม(เป้าหมายระยะสั้น) ที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล มาดำเนินการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล โดยการวิเคราะห์งานหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการเรียงลำดับกิจกรรมที่ง่ายไปสู่กิจกรรมที่ยากขึ้นหรือกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมไปสู่กิจกรรมที่เป็นนามธรรม ให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนแต่ละบุคคล

๓.๒ การนำแผนการสอนเฉพาะบุคคลไปใช้

ครูผู้สอนนำแผนการสอนเฉพาะบุคคลไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมทั้งบันทึกหลังการสอนและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

๔. ขั้นตอนการประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลประชุมเพื่อประเมิน ทบทวนและปรับแผนพร้อมจัดทำรายงานผลการเรียนรู้อย่างน้อยปีการศึกษาละ ๒ ครั้ง โดยประเมินตามขั้นตอนดังนี้

๔.๑ การประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล

การประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล เป็นการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทราบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการตามที่ระบุไว้ในแผนการสอนเฉพาะบุคคลฉบับนั้นหรือไม่ โดยประเมินตามวิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์ระดับคุณภาพที่ระบุไว้ในแผนการสอนเฉพาะบุคคล

๔.๒ การประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)

การประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ทำได้โดยประมวลผลการผ่านของจำนวนแผนการสอนเฉพาะบุคคล และนำมาเทียบกับเกณฑ์และวิธีประเมินผลการผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น) ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

๔.๓ การประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายระยะยาว ๑ ปี

การประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายระยะยาว ๑ ปี โดยประมวลผลการผ่าน/ไม่ผ่าน(จำนวน)จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม(เป้าหมายระยะสั้น)ของผู้เรียน และนำมาเทียบเกณฑ์การผ่านตามที่สถานศึกษากำหนด

๔.๔ การประเมินผลการเรียนรู้และระดับคุณภาพตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

การประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ทำได้โดยประมวลผลการผ่าน/ไม่ผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม(เป้าหมายระยะสั้น)ของทุกเป้าหมายระยะยาว ๑ ปี มาคำนวณหาค่าร้อยละ และนำมาเทียบเกณฑ์การผ่านตามเกณฑ์ระดับคุณภาพของหลักสูตรการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ พุทธศักราช ๒๕๕๖ หรือหลักสูตรสถานศึกษา

ในกรณีที่ผู้เรียนมีพัฒนาการ หรือผลการเรียนรู้ต่ำกว่าหรือสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คณะกรรมการฯ สามารถทบทวน ปรับแผนการสอนเฉพาะบุคคล จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เป้าหมายระยะยาว ๑ ปี เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

๔.๕ การตัดสินผลการเรียนรู้

ให้นำค่าร้อยละจากการประมวลผลการผ่าน/ไม่ผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมาเทียบเกณฑ์การผ่านตามเกณฑ์ระดับคุณภาพของหลักสูตรการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ พุทธศักราช ๒๕๕๖ หรือหลักสูตรสถานศึกษา

๕. ขั้นตอนสรุปและรายงานผลการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลนั้น

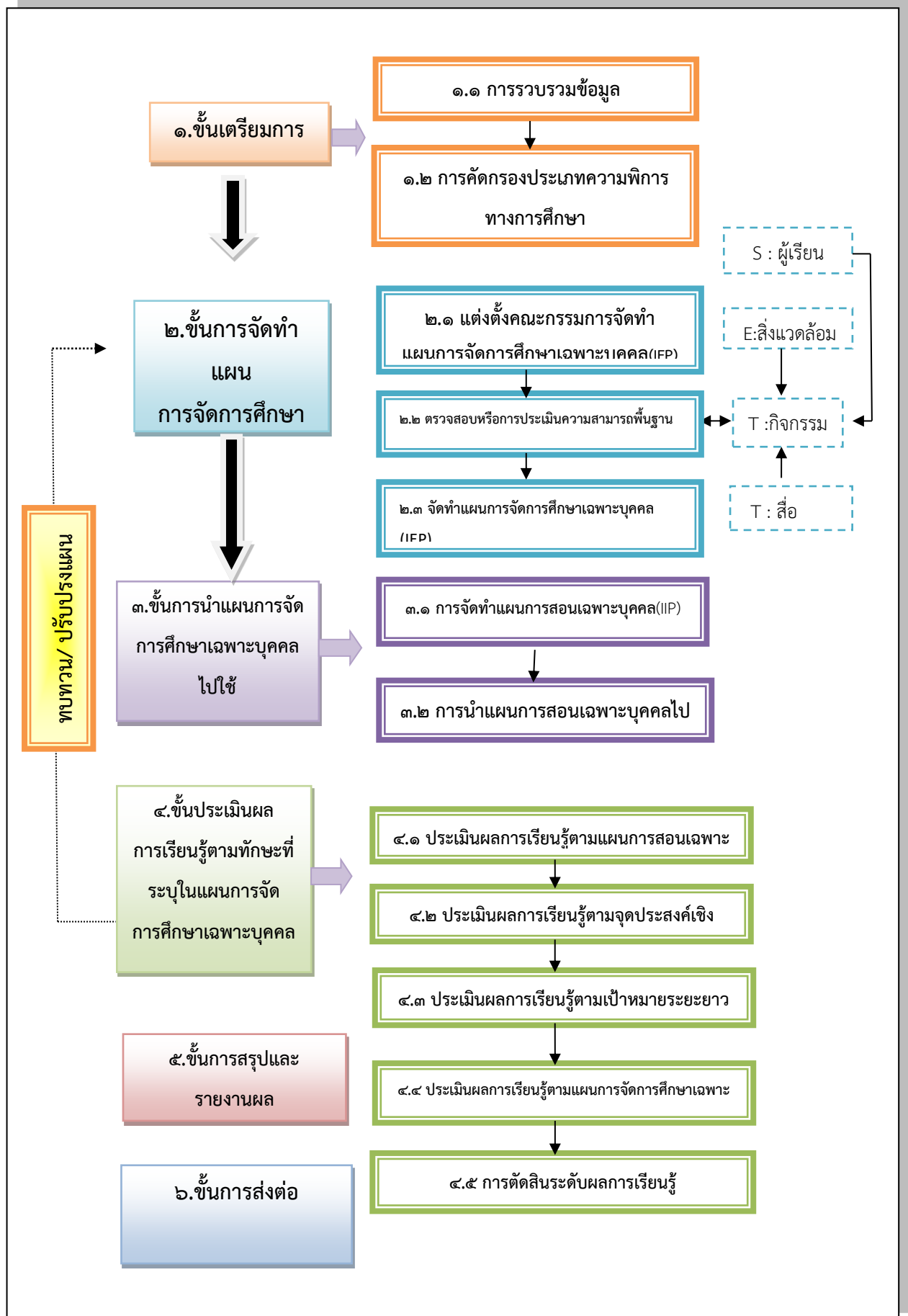
สถานศึกษาต้องรายงานผลความก้าวหน้าของผู้เรียนตามแบบรายงานผลการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้ปกครอง ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบอย่างน้อยปีการศึกษาละ ๒ ครั้ง

๖. ขั้นตอนการส่งต่อ

การส่งต่อผู้เรียนที่จบการศึกษาแต่ละระดับชั้น หรือย้ายสถานศึกษา ให้นำส่งแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล รายงานผลการพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาต่อไป

หากผู้เรียนต้องการรับบริการด้านอื่น เช่น ด้านอาชีพ ด้านการแพทย์ ด้านสังคม เป็นต้น ให้สถานศึกษานำส่งแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล รายงานผลการพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้สถานศึกษาพิจารณาดำเนินการจัดทำแผนการให้บริการช่วงเชื่อมต่อตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นเฉพาะบุคคล

จากขั้นตอนในการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นแผนภาพการดำเนินการได้ดังนี้

ภาพที่ ๑ กระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

อย่างไรก็ตามวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สำหรับสถานศึกษาอาจมีความแตกต่างกันในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาตามโครงสร้างของหลักสูตรที่สถานศึกษาใช้ ดังนั้นวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล แผนการสอนเฉพาะบุคคล รวมไปถึงการวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในสถานศึกษาประเภทต่างๆ จะมีความแตกต่างกันไป

แบบสรุปองค์ความรู้

หน่วยที่ ๕ การวางแผนการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา

ชื่อ - สกุล (ผู้เข้ารับการอบรม)..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ท่านสรุปองค์ความรู้ หน่วยที่ ๕ การวางแผนการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา โดยเขียนเป็นแผนที่ความคิด (Mind Map)

ภาคผนวก

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
(Individualized Education Program: IEP)

ชื่อสถานศึกษา ..... ระดับ ..... สังกัด .....
เริ่มใช้แผนวันที่ ..... สิ้นสุดแผนวันที่ .....

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-ชื่อสกุล .....
เลขประจำตัวประชาชน .....
การจดทะเบียนคนพิการ ☐ ไม่จด ☐ ยังไม่จด ☐ จดแล้ว ทะเบียนเลขที่ .....
วัน/เดือน/ปีเกิด ..... ศาสนา .....
ประเภทความพิการ ..... ลักษณะความพิการ .....
ชื่อ-ชื่อสกุลบิดา .....
ชื่อ-ชื่อสกุลมารดา .....
ชื่อ-ชื่อสกุลผู้ปกครอง ..... เกี่ยวข้องเป็น .....
ที่อยู่ผู้ปกครองที่ติดต่อได้ .....
ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ .....
โทรศัพท์ ..... โทรศัพท์เคลื่อนที่ ..... โทรสาร ..... e-mail address .....

๒. ข้อมูลทางการแพทย์หรือด้านสุขภาพ

☐ โรคประจำตัว .....
☐ โรคภูมิแพ้ .....
☐ การแพ้ยารักษาโรค .....
☐ ข้อมูลประจำตัว .....
☐ อื่นๆ .....

๓. ข้อมูลด้านการศึกษา

☐ ไม่เคยได้รับการศึกษา/บริการทางการศึกษา
☐ เคยได้รับการศึกษา/บริการทางการศึกษา
☐ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ..... ระดับ ..... พ.ศ. ....
☐ โรงเรียนเรียนร่วม ..... ระดับ ..... พ.ศ. ....
☐ การศึกษาด้านอาชีพ ..... ระดับ ..... พ.ศ. ....
☐ การศึกษานอกระบบ ..... ระดับ ..... พ.ศ. ....
☐ การศึกษาตามอัธยาศัย ..... ระดับ ..... พ.ศ. ....
☐ อื่นๆ ..... ระดับ ..... พ.ศ. ....

๔. ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็น

.....
.....

๕. การกำหนดแนวทางการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ

[illegible]

๖. ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ที่	รายการ	รหัส	สิ่งที่มีอยู่แล้ว						สิ่งที่ต้องการ						จำนวนเงิน ที่ขออุดหนุน	เหตุผลและความ จำเป็น	ผู้ประเมิน
			ผู้จัดหา			วิธีการ			ผู้จัดหา			วิธีการ					
			(๑)	(๒)	(๓)	(๑)	(๒)	(๓)	(๑)	(๒)	(๓)	(๑)	(๒)	(๓)			
รวมรายการที่ขอรับการอุดหนุน		..... รายการ															
รวมจำนวนเงินที่ขอรับการอุดหนุน		.....บาท (สองพันบาทถ้วน)															

หมายเหตุ

ผู้จัดหา

(๑) ผู้ปกครอง

(๒) สถานศึกษา

(๓) สถานพยาบาล/อื่นๆ

วิธีการ

(๑) ขอรับการอุดหนุน

(๒) ขอยืม

(๓) ขอยืมเงิน

๗. คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ชื่อ	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
๗.๑	ผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้แทน	.....
๗.๒	บิดา/มารดาหรือผู้ปกครองหรือผู้ดูแลคนพิการ	.....
๗.๓	ครูประจำชั้นหรือครูแนะแนว	.....
	หรืออาจารย์ที่ปรึกษาหรือครูการศึกษาพิเศษ	
	หรือครูที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาพิเศษ	
	ที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมาย	
๗.๔	.....	.....
๗.๕	.....	.....

ประชุมวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๘. ความเห็นของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ฉบับนี้

ข้าพเจ้า

☐

เห็นด้วย

☐

ไม่เห็นด้วย

ลงชื่อ.....

(.....)

บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ
หลักสูตรผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
ในวันที่ ๒๙ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘
ณ โรงแรมเชียงใหม่ฮิลล์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

*****

วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๘

เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น.	ลงทะเบียน
เวลา ๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น.	พิธีเปิดการอบรม / PRE-TEST
เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๑.๐๐ น.	สิทธิและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ
เวลา ๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒ (๙ ประเภทความพิการทางการศึกษา)
เวลา ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒ (๙ ประเภทความพิการทางการศึกษา) (ต่อ)
เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.	ศึกษารายกรณี ๙ ประเภทความพิการ
เวลา ๑๗.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	นำเสนอผลการศึกษารายกรณี ๙ ประเภทความพิการ
เวลา ๑๘.๐๐ - ๑๙.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารเย็น
เวลา ๑๙.๐๐ - ๒๐.๐๐ น.	นำเสนอผลการศึกษารายกรณี ๙ ประเภทความพิการ (ต่อ)

วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๘

เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	การใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภทความพิการ
เวลา ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ฝึกปฏิบัติการใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภทความพิการ
เวลา ๑๘.๐๐ - ๑๙.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารเย็น
เวลา ๑๙.๐๐ - ๒๐.๐๐ น.	นำเสนอผลการฝึกปฏิบัติการใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภทความพิการ

วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘

- เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๑.๐๐ น. เทคนิคการให้คำปรึกษา/การประสาน/การทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง
- เวลา ๑๑.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. การวางแผนการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภท
- เวลา ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. การวางแผนการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภท (ต่อ)
- เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. อภิปรายสรุปผล / POST – TEST

หมายเหตุ พักรับประทานอาหารว่าง ๑๐.๓๐ น. และ ๑๔.๓๐ น.
ตารางอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

คณะวิทยากร

๑. ดร.สมพร หวานเสร็จ	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๒. ดร.ปนัดดา วงศ์จินดา	ผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐเสถียรในพระราชูปถัมภ์
๓. นายวุฒิชัย ใจนะภา	รองผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสกลนคร
๔. นางสาวสุพัตร์ณี เชิดฉั่น	ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๑๐ จังหวัดอุบลราชธานี
๕. นางสาวณิชาภัทร แก้วมงคล	ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๑๐ จังหวัดอุบลราชธานี
๖. นางสาวอังศุมารินทร์ อังสนันท์	ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๙ จังหวัดขอนแก่น
๗. นางสาวศุทธิยา คลังดงเค็ง	ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๙ จังหวัดขอนแก่น
๘. นายสัณชัย เชิดนอก	ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๙ จังหวัดขอนแก่น
๙. นางสาวปาริชาติ จันทน์ไธสง	ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง
๑๐. นางสาวสรารีย์ คำวิจิต	ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง
๑๑. นางสาวณิชาภรณ์ แจ่มใส	ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง
๑๒. นางสาวสิริพร บรรจงวานิช	ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง